

ÉLETTÜNK

XXXVIII. évf. 5. szám (38. Jg. Nr. 5)

Az európai magyar katolikusok lapja

2006. május

ELFOGADNI AZ ISTENI IRGALMASSÁGOT

XVI. Benedek pápa homíliájából

„Megérteni és elfogadni Isten irgalmas szeretetét - ez legyen első dolgotok mindenek előtt a családban és a városnegyed minden részén” - XVI. Benedek pápa ezt a megbízatást adta nagybőjt 4. vasárnapján a *Tor Tre Teste* nevű római külvárosi negyed lakosainak a plébániájukon tett látogatása alkalmából.

Az Irgalmas Atya Istennek szentelt hipermódné épületet II. János Pál pápa álmolta meg annak a tervnek a keretében, hogy a még templom nélküli külvárosi negyedek saját és méltóságteljes istentiszteleti hellyel rendelkezzenek a jubileumi szentévre. A Richard Meier amerikai építész által tervezett modern templomot három szelvény feszülő nagy fehér beton vitorla alkotja, amelyeket átlátszó ablakok kötnek össze, így a templom belsejéből nézve olyan, mintha a szent cselekmények a szabad ég alatt zajlanának. II. János Pál pápának betegsége miatt már nem állt módjában, hogy felszentelje ezt a különleges templomot, ezért helyette ezt most utóda XVI. Benedek pápa tette meg. XVI. Benedek megválasztása után elsőként egykori címtemplomát kereste fel, jelenlegi második plébánia-látogatásával II. János Pál emléke előtt tiszteltget, aki 26 éves pápasága során Róma 330 plébániájából több mint 300-at látogatott meg személyesen. Ez a templom ma már idegenforgalmi érdekességgé vált modern építészeti struktúrája révén, de a Szent-Atya azt kérte a hívektől, hogy a látogatók ne csak egy szép templom élményével távozzanak tőlük, hanem egy eleven közösség emlékével is, amely az Atya irgalmas szeretetéről tesz mindig tanúságot.

„Nagybőjt negyedik, Laetare vasárnapját áthatja az öröm érzése, amely enyhíti ennek a szent időszaknak a bűnbánó hangulatát. Az örömet fejezi ki ezen a vasárnapon a rózsaszínű miseruha is. Mi az oka örömiüknek? Természetesen Húsvét közeledése, amelynek gondolata már elővételre a feltámadt Krisztussal való találkozás öröme. Azonban örömiükre a vasárnapi olvasmányok adnak közvetlen okot, mivel arra emlékeztetnek bennünket, hogy méltatlan mivoltunk ellenére, Isten végtelen irgalmának várományosai vagyunk - mondta homíliájában XVI. Benedek pápa. Az emberiség, amelyet a bűn jelöl meg, keserűséggel és szenvedéssel teli utakon halad, mint ahogy ezt az első olvasmányban olvashatjuk Izrael népeiről. A megpróbáltatások és csapások Isten terveiben mindig végkifejletként irgalmához és megbocsátáshoz vezetnek. Ez Krisztus Keresztjének magyarázata is. A Kereszt, Isten Fiának önatadása, végső fokon az a jel, amit azért kapunk, hogy megértsük az emberről és az Istenről szóló igazságot: Isten, aki mindnyájunkat teremtett és megváltott, szeretetből egyetlen Fiát áldozta fel. XVI. Benedek pápa homíliájában emlékeztetett Nikodémusra, aki érzi Jézus szavainak és példájának vonzerjét, mégis tévovázik mielőtt végleg igent mondana követésére. Hányan vannak azok, akik napjainkban Istent, Jézust

(Folytatás a 2. oldalon)

JELENTS ISTVÁN

ANYÁK NAPJÁRA

Anyák napja táján eszembe jut, amit Jézus mondott az utolsó vacsorán: „Szomorkodtok majd, de szomorúságotok örömmé fordul. Az asszony is, amikor szül, szomorkodik, mert eljött az ő órája, amint azonban megszületett a gyermek, már nem emlékezik a szorongatásra az öröm miatt, hogy ember született a világra” (Jn 16,20-21). Az evangéliumi mondat magyar fordítása egy kissé ügyetlen. A szülés órájában az asszony nem szomorkodik, hanem kínlódik, szenved. A görög eredetiben ugyanaz a szó szerepel itt, amelyet a Hetvenes fordításban az őszlölök bűnbeesése után az eljövendő szülőanyák kínjáról olvasunk: „Még sokasított gyötrelmeidet és terhességéd kínjait. Fájdalommal szülsz majd gyermekeket” (Ter 3,16). Ezen a fájdalomon, kínon ragyog át az öröm, amikor az anya - még könnyei közt - ránéz a gyermekére. Nem annak örül, hogy fájdalma véget ért, hanem annak, hogy „ember született a világra”.

Jézusnak ez a mondata az anyaság legdrámább pillanatára mutat rá, de mindazt felidézi, amit azt megelőzően és azt követően az anyaság jelent. Manapság sokan tiltakoznak az ellen, hogy az áldott állapotban levő nőt „terhes asszonynak” nevezzük. Pedig nincs abban semmi szépíteni való, hogy az áldás is: teher. Valódi, egyre növekvő, amelyet - persze - boldogan vállal a testben, lélekben egészséges asszony. Itt valósul meg legkézzelfoghatóbban az evangélium paradoxona: „az én igám édes, az én terhem könnyű”. Könnyű, mert büszkén és jó lélekkel lehet hordozni. Olyan teher, amelynek értelme van.

A „terhesség” hónapjairól ma sok mindent tudhatunk. Az anyaméhben fejlődő magzat anyja testének közvetítésével kerül kapcsolatba a világgal. Nagyon fontos számára, hogy anyja ne kelletlenül, hanem figyelemmel, örömmel hordozza. Születésük előtt halljuk anyánk szívének dobogását; azért nyugszunk meg később a kisgyermek, amikor az édesanyja magához öleli. Magzatkori védettségét éli át újra. Egyszer eskettem egy leányt, mit később, miközben első gyermekét várta, hónapokot át egy hangversenyre készült. Fuvolista volt, Bachnak egy fuvola-darabját gyakorolta. Utóbb ámulva mondta el, hogy a gyermeke felismeri ezt a magzatkorában hallott dallamot, és valahányszor újra hallja, nagy örömeit leli benne.

Kilenc hónap múltán a szoros biológiai kapcsolat megszűnik anya és gyermeke között. (Baj is volna, ha tovább tartana!) Ám a növekvő embert még hosszú éveken át második anyaméhként öleli körül a családi otthon. Először még nem tud a saját lábára állni, de aztán egyre önállóbb lesz. Egykettőre el is indul, hamarosan megtanul beszélni és szót ér a környezetével, idegen emberekkel is. Bölcsődébe, óvodába, iskolába kerül, sokféle emberrel kapcsolatokat keres. Mégis mindenünnen haza kell térnie, hogy anyja (s apja) segítségével fel tudja dolgozni tapasztalatait. Néha tanácsot kér tőlük, panaszkodik nekik, elűságozza, mit látott, hallott. Máskor pusztá jelenlétük segíti abban, hogy rendet teremtsen magában.

Az otthon nemcsak testi táplálékot és biztonságot nyújt a gyermeknek. Egész személyiségének fejlődését segíti. Itt tanul rendet: étkezésben, alvásban, életvitelben, először nem is a szó erkölcsi értelmében. Anélkül, hogy elgondolkodnék, itt támad benne bizalom az emberhez

Mária a gyermekkel (1520-25), Albrecht Altdorfer, Szépművészeti Múzeum, Budapest

előző rend iránt, a hagyományok iránt. Itt szokja meg, hogy a körülötte élőkben ne ellenséget lásson, hogy az együttélés szabályait ne nyűgként fogadja, hanem inkább támaszt találjon bennük. Itt találkozik a szeretettel, itt tapasztalja meg, hogy örülnék neki, ez bátorságot önt belé, képessé teszi arra is, hogy türelmes legyen, meg tudja várni, míg anyja hazatér egy bevasárló útról, vagy akár az órákig tartó munkából. Megtanulja, hogy a körülötte levő világ nem az ő kénye-kedve szerint viselkedik, de nem is ellenségesen fordul szembe vele. Figyelmesen, örömmel el lehet igazodni benne. Ismerjük Rousseau megfigyelését: az ügyes édesanya, ha karján ülő gyermeke megkíván egy almát a faágon, nem az ágat húzza a gyermek elé, inkább a gyermeket emeli föl, hogy elérje és leszakítsa a gyümölcsöt.

Mennyi figyelem, ösztönös és tanult bölcsesség, okosság, lelemény kell a gyermekneveléshez! „Teher” ez is, feladat, de ha odaadón és tanulásra készen vállalja, végzi napról napra az édesanya, öröm is a javából. Az anya nemcsak megszületni látja fiát-lányát, hanem azt is megcsodálhatja, hogy nő, erősödik, ügyesedik, megtanul a kudarcain is úrrá lenni. Öröm nélkül, pusztá kötelességtudatból nem lehet vezetni ebben. S az anya, közben, gyermekével együtt mindig újra megcsodálja a világot is, amely felnőtt szemmel nézve megkopik, de a gyermek szemében mindig érdekes.

„Kis gyerek: kis gond; nagy gyerek: nagy gond” - szoktuk mondani, s ennek a régi mondásnak az igazságát mindig meglepve látjuk be az édesanyák. A nagyobb gyerek már megáll a maga lábán, vigyázní is tud magára, de akaratos is, sokszor nagyobb szabadságot igényel, mint amit kezelni tud, s épp ezért kíván mind nagyobb figyelmet, ezért okoz törvénytze-

rően olykor több fájdalmat is. Pál apostol írta: „hordozzátok egymás terhét (egymást, mint terhet!), így teljesíteni fogjátok Krisztus törvényét” (Gal 6,2). A magzat a test terhe, a növekvő s mind nagyobb önállóságot igénylő gyermek a léleké! De hát az anya nem magának szülte a gyermekét, s ha magzatot meg sem próbálta a kötelező kilenc hónapon túl a méhbe zárni, örülnie kell akkor is, hogy „ember születik a világra”, amikor lassanként felnőtté válik a gyermeke. Csak hát ennek az ideje nem olyan pontosan kiszámítható, és ez nem olyan egyértelműen megy végbe, mint az „első születés” a köldökzsinór elvágásakor.

A hívő édesanya Isten előtt is felelősnek érzi magát a gyermekéért. Ha ügyetlen, ez a felelősségtudat aggodóbbá, riadtabbá teheti a nem hívő szülőnél. A hit azonban bizalmat is jelent. A hívő szülő imádkozik is a gyermekéért. Istenre bízva, s tudja, az vigyáz rá ott is, ahová ő nem kíséri már el. Az evangéliumi asszonyok Jézushoz vitték gyermekeiket, hogy megáldja őket. A keresztény édesanya a kereszttségben a Szentháromság védelmébe helyezi fiát-lányát. Természetesen törekszik arra is, hogy Isten szeretetébe bevezesse őket, s ahogy növekszenek, maguk is támaszkodni tudjanak majd Órá. Mennyi imádságába, könnyébe kerül Szent Mónikának, hogy tehetséges fiát Isten hitére elvezesse! Nem a fia előtt hullatta könnyeit! A hívő szülő nem nevelési eszközt lát a keresztységben, inkább valamit égbolttól, amelyet igyekszik megnyitni gyermeke előtt. Tudja, hogy nemcsak önmagunkban - jó esetben egymásban - bízhatunk, hanem Abban is, aki minket egymásra bízott. Ha Isten ajándékát látjuk a gyermekünkben, arra is gondolunk, hogy Isten nemcsak mi mögöttünk áll, hanem a gyermekünk mögött is. Valamit meg is kell tanulunk tőlük, hiszen azt mondta Jézus: „Ha olyanok nem leszte, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába” (Mt 18,3).

Az édesanya és a gyermek kapcsolata nem két-tényezős kapcsolat. A gyermeknek szüksége van testvérré, testvérekre is! Aztán az édesanyának férje van, a gyermekeknek apjuk. Nem merő biológiai véletlen, hogy a gyermek két ember kölcsönös szerelméből, hűségéből születik. Az anyai „szerep” némely része megoszthatatlan, de annak vállalása közben az anyának fokozottan szüksége van arra, hogy megtapasztalja férje megbecsülését, szeretetét, amellyel feleségét, gyermekét magához öleli. A növekvő gyermek egymást szerető szüleinek jökevűvigyelmé „alatt” fejlődik igazán. A társadalomnak is segítenie kell az anyákat gyönyörű hivatásuk gyakorlásában. Nem okvetlenül követséssel, hanem együtt érző tapintattal, alkalomadtán okos törvényhozással.

Májusban, anyák napján köszöntjük az édesanyákat, imádkozunk értük, hálát mondunk nekik. De május Mária hónapja is. Ott áll minden édesanya mellett. Öröm és fájdalom egyszerre jellemzi életét. „Boldog, mert hitt”: a nagypéntek és a húsvét nem érte készületlenül. □

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Ami az Ószövetségből kimaradt

Lapunk májusi számában egy belgumi olvasónk e-mailjeire szeretnénk reagálni. Az elsöben - hivatkozva az ÉLETÜNK 2005. februári számában megjelent cikkre - aziránt érdeklödik, vannak-e és milyen utalások az ószövetségi Szentírásban a Szentháromságra vonatkozólag. Egy előadásban ugyanis ilyenértelmű kitételeket hallott. Eddig úgy tudta, hogy a hittétel, amely szerint egy Istenben három személy van, az Újszövetség sajátja.

Mindkét pontban igazat kell adnom olvasónknak. Kétségtelen a Szentháromságra vonatkozó bibliai-egyházi tanítás a kereszténységet minden más monoteista

vallástól, tehát a zsidótól és az iszlámtól is megkülönbözteti. Amit az emberi ész saját erejéből sose lenne képes gondolni, mármint, hogy az egyetlen és oszthatatlan Isten három, egymástól elválaszthatatlan személyiségben létezik, azt Jézus az Istenember, a megtestesült második isteni személy közölte velünk. Isten belső valóságának ezt a titkát csak Isten ismerhette, ennél fogva csak ő maga nyilatkozathatja ki. Jézus ezt nem tételesen, rendszerbe foglalva tette, hanem szervesen beleépítve tanításába. Az Egyház feladata volt, hogy ezt az emberi ész számára oly nehezen megközelíthető hit-titkot Jézus szavai alapján értelmezze, a fejüket mindig újra felütö téves elképzeléseket helyreigazítsa, és megakadályozza, a fejüket mindig újra felütö téves elképzeléseket helyreigazítsa, és megakadályozza, hogy a Szentháromságot három Istennek fogják fel, vagy pedig a három isteni személy valóságát kétségbe vonják. Ezért húzódik végig az első kérdésény évezreden, egyrészt az Egyház küzdelme a különböző tévtanok ellen, másrészt az újszövetségi Szentírásban lefektetett szentháromságtan tisztázása. De éppen ennek az erőfeszítésnek köszönhető, hogy ez a hittitok, a Titkok Titka, az emberi ész számára ugyan felfoghatatlan maradt, de a róla szóló tanítás mikéntje, vagyis a mód, ahogyan a Szentháromságról beszélhetünk, anélkül, hogy félremagyarázánk, végleges megfogalmazást nyert.

Ha mármost az újszövetségi kinyilatkoztatástól függetlenül vizsgálja valaki az Ószövetség Isten-képét, akkor szembe találja magát a teremtő, mindenható, helyenként emberi módon fellépő, gondolkodó és cselekvő Egyistennel. Ez az Isten teljes odaadást, engedelmséget vár el és nem tűr maga mellett semmilyen más kultikus tiszteletet. Ezt az álláspontját szerződésben, szövetségben rögzítette a „választott néppel”, aminek fejében ígéretet tett, hogy vezeti, irányítja, gondoskodik róla és megvédi ellenségeivel szemben. Ez a vezérgondolata az ószövetségi Szentírás minden könyvének, és ez a titka annak a páratlan jelenségnek, hogy Izrael népe - rövid bizonytalankodásoktól eltekintve - egész története során megmaradt az Egyisten hitben.

Világos ennél fogva, hogy mindenfajta utalás több isteni személy létezésére csak zűrzavart okozott volna. Ezért - jóllehet a kinyilatkoztatás forrása az Ó- és Újszövetségben ugyanaz az Isten - hiába is keressünk az Ószövetség lapjain szentháromságos vonatkozásokat mindaddig, amíg nem az Újszövetség tanítását vesszük alapul. Ha viszont ebből indulunk ki, akkor felfedezhetünk olyan megjegyzéseket, kifejezéseket, fordulatokat, amelyek a Újszövetség fényében sejtjeni engedik legalább azt, hogy a Szentháromság tanítása nem áll szöges ellentétben az Ószövetség istenképével.

Három példát említenék. Az első mindjárt a teremtéstörténet kezdetén olvasható: „Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet... Isten lelke lebegett a vizek felett. Isten szólt: 'Legyen világosság'... A teremtő Isten - az Atya, Isten szólt - az Ige, és Isten lelke - a Szentlélek.

A második példa: Az Úr Mámre-nél megjelenik Ábrahámnak (Ter 18). A szöveg három férfit említ, akik a déli melegben megjelentek sátránál. Ábrahám a keleten szokásos vendégiszéretet jegyében fogadja a vándorokat és ellátja őket. Az ezt követő párbeszéd Ábrahám és vendégei között kezdetben többes számban folyik, később leszűkül egy személyre, akit a szöveg „az Úr”-nak nevez, sőt Istennek. Azután ismét a „férfiakról” van szó, akik elindultak Szodoma felé, de

megint csak egygel, az Úrral alkudozik Ábrahám Szodoma megmentése ügyében. „Ezután Isten eltávozott” olvassuk tovább, majd a 19. fejezet első mondata: „A két angyal este ért el Szodomába”. Az ókeresztény irodalom ezt a jelenetet úgy értelmezi, hogy a három férfi a három isteni személy, amit megerősít, hogy együtt szólnak Ábrahámhoz. Ezzel szemben áll, hogy az Ábrahám és az Úr, illetve Isten közt folyó párbeszédben a másik két férfi (angyal) nem vesz részt. A keleti egyház ikonográfiája előszere-ttel örökölte meg az eseményt, mint a Szentháromság ószövetségi megjelenését.

Jóllehet a szövegkritikai szempontok nem nyújtanak segítséget a jelenet szentháromság értelmezéséhez, nincs akadálya annak, hogy a hagyományunk megfelelően átvégyük és tiszteletben tartjuk. A harmadik példa az Ószövetség bölcsességi irodalmából való. A Példabeszédek könyvének 8. fejezetében a Bölcsesség önállóan tevékeny személyként áll előtűnk, sőt „ősidőktől fogva” mint legelső művét „az Úr alkotta”.

Ha mármost az ókeresztényírók a Bölcsességet azonosítják a második isteni személlyel, amely János evangéliumának előszavában, mint „Logos”, mint „Ige” szerepel, akkor nem nehéz ezeket az utalásokat úgy érteni, mint az Ószövetség Szentháromságra vonatkozó rejtett elő-rejlesztését. Hasonló bibliai hely minden-esetre még szép számmal található.

Mindenképpen érvényes Szent Ágoston szellemes mondanása: „*In Vetere Testamento Novum latet, ex Novo Vetus patet*” - vagyis: „Az Ószövetség az Újat rejti, az Újszövetség az Ó-t kifejti”. A kettő összefügg, egy töről fakad. Aki elválasztja, vagy pláne szembeállítja őket egymással, az nemcsak érthetetlenül teszi, de meg is hamisítja őket.

*

Most még egy szót ama magyar nyelven folyt internetes beszélgetés kapcsán, amelyet belgumi olvasónk csipett fel és küldött el elrettentő példaként, egyben javasolta, hogy hozzáértő hívő emberek „kísérjék figyelemmel ezt az új média zónát feliratközvetlen levelezőlistákra, hogy az ilyen konkolyvetés mellé, tiszta búza is kerüljön.”

Be kell vallanom, régóta nem olvastam ennyi tömény badarságot, mint ami az olvasónk által átküldött néhány oldalas internetes beszélgetésbe bele van zúfolva a szellemeskedő cím alatt: „Teljes sebességgel felfelé a lejtőn, melynek végén egy szakadék tátong.” A katolikus vallás eredetéről, Pál apostol szerepéről van szó, de megdöbbentő vallási tudatlanságot árasztva, innen-onnan felszedett frázisokkal tarkítja. Nem hiányozhat a hivatkozás a magyarok ősvallására, amelyhez „közel nem jöhet a katolikus”. Nem akarom folytatni, mert kár a nyomdafestéket.

Hogy van-e értelme intelligens, hívő embernek bekapcsolódnia egy ilyen természetű internetes zűrzavarba, erősen megkérdőjelezhető. Én nem igen látom értelmét: fanatikussal felesleges vitába szállni, főleg, ha a primitívek, mert semmi kílátás, hogy a „konkolyvetés mellé” sikerülhet „tisztá búzát” plántálni. A fanatikussal sajnalatna méltó: kétségbeesetten kapaszkodik az egyetlen (rendszerint téves) ismeretbe, amelyről tud, mert tisztában van vele, ha azt is elveszti, akkor a semmibe zuhan. Talán ezt jelzi a címben: a lejtő végén szakadék tátong? Van persze jó szándékú fanatikuss is. Velük lehet beszélni, de nehéz velük találkozni. Alig hiszem, hogy az internetben hemzsegnek...

A legjobb, amit az ilyen „konkolyvetőkkel” tehetünk, hogy imádkozunk értük, akkor is, ha tudjuk, hogy a Szentléleknek nem lesz könnyű dolga velük.

Frank Miklós

IMASZÁNDÉKOK

Májusra

1.

Imádkozunk, hogy azoknak az adományoknak a gazdagsága, amelyek a Szentlélek oszt szét az Egyházban, hozzájáruljon ahhoz, hogy a világban növelje a békét és az igazságosságot.

Amikor II. János Pál pápa élete utolsó hónapjait élte, többször nyilatkozott az e havi imaszándékok értelmében; nevezetesen decemberben a békevilágnapra szóló írott üzenetében, januárban pedig a diplomáciai testülethez intézett beszédében. Életszerűen ez azt jelenti, hogy a munkatársai által készített üzenetet át tanulmányozta és jóváhagyta, a meglehetősen hosszú beszédet bizonyára sok kinnl és nehezen érthetően el is mondta, életének utolsó imádságos szenvedéseit éppen ezekért a nagyon szíven viselt szándékokért is fogadta a mennyi Atya kezéből. Minket most az imaopostoltság szoros kapcsolatával von elhunyt pápánkkal és élő utódával.

Havi általános szándékunk az egész „világról” szól, vagyis az egész emberiségről, és annak alapvető bajáról, az egyetemes béke és igazságosság hiányáról. A hiány fő oka a gonoszság, közvetlenül az emberi gonoszság. Az ember mindig igyekezett megragadni a gonoszság gyökereit, megmagyarázni okait. A gonoszság nem személytelen valóság, nem is kényszerítő szükség; lényegesen az emberi szabadság eredménye is. A gonoszság drámájának a szívében mindig ott van a mi szabadságunk. Az üdvösségtörténet hajnalán Ádám és Éva lázad Isten ellen, Káin meggyilkolja Ábel; ezeket az ősi gonosz emberi döntéseket mindig újabbak és átfogóbbak követték, és az emberiség egyre jobban betonozta magát a bűn struktúráiba.

Legmélyebb mélységében a gonoszság a szeretet elutasítása; az önszeretet Isten és az emberiség között megvetésből építi fel a városát. Másfelől az erkölcsi jó szerzetből születik, szeretetként mutatkozik meg, és a szeretet városát építi. Ez az alapvető tény különösen nyilvánvalóan kibontakozik a keresztény meggyőződésből és életrendből: Krisztus erkölcsi, misztikus Testének vagyunk a tagjai, és ez sajátosan mély, tiszta, tevékeny kapcsolatba hoz nemcsak Istennel és Krisztussal, hanem egymással is. Mindennapos apróságban: „ha ellenséged éhezik, adj neki enni” (Róm 12,20); átfogó egyetemességben: „szeressétek egymást, ahogy én szeretlek titeket” (Jn 15,12).

Világunk jelenlegi állapotában a gonoszság különféle társadalmi és politikai megnyilvánulásai elképesztően és félelmetesen eluralkodnak: társadalmi elfordulás, háború, igazságatlanság, erőszak, gyilkolás. Az a feladat hárul az emberi családra, hogy világosan elkülönítse a jó és a gonosz egymással hadakozó következőségeit; ennek érdekében sürgető szükség van arra, hogy megtartsa és megbecsülje az Istenlő neki adományozott erkölcsi értékek közös örökségét.

Valahogy összefogva mindnyájunknak (minden embernek) el kellene kötelezni magunkat arra, hogy megalkossuk és meg is tartjuk az egyetemes emberi jogok kiskitájtát. Ezzel kapcsolatban „A Katolikus Egyház Katekizmusa” (1958. pont) emlékeztetünkbe idézi: „A természetjog egyetemes és állandó a történelem változásai közepette: az eszmék és erkölcsök változása közben is fennmarad, és segíti ezek fejlődését. A benne kifejezett szabályok lényegileg mindig érvényesek. Még ha alapjaiban tagadjuk is, sem kitérőlni, sem kiirtani nem lehet az emberi szívből. Mindig újra feltámad, és hat az egynének és társadalmak életében.”

2.

Imádkozunk, hogy a missziós országokban a köztintzmények felelősei

(Folytatás a 4. oldalon)

ELFOGADNI...

Folytatás az 1. oldalról

és egyházát keresik, keresik az isteni irgalmasságot és várnak a jelre, hogy érintse meg értelmüket és szívüket. Az egyetlen jel a keresztre feszített Jézus: a meghalt és feltámadt Jézus, akiben megérthetjük az élet igazságát és elnyerhetjük az üdvösséget” - mondta a Szentatyja.

Homíliájában ezután arra emlékeztetett, hogy az Irgalmas Atya Istennek szentelt templom szeretett előde, II. János Pál pápa kívánságára épült fel, a 2000-es jubileumi év emlékére, hogy hatékony módon megörökítse annak a rendkívüli lelki eseménynek a jelentőségét. Az Úr irgalmáról elmélkedve, amely tökéletes és végleges módon a Kereszt misztériumában nyilvánult meg, a Pápa emlékeztetett annak az elmélkedésnek a szövegére, amelyet II. János Pál tavalay április harmadikára, Fehérvárasnapra írt. Isten tervében azonban az volt megírva, hogy II. János Pál éppen ennek a napnak a vigiliáján, április másodikán, szombaton távozzon el tőlünk. Az általa írt szöveget most XVI. Benedek olvasta fel:

„Az olykor eltévedtettnék tűnő, a rossz, az önzés és a félelem által uralt emberiségnek a feltámadt Úr felkínálja szeretetének ajándékát, amely megbocsát, kiegészít és megnyitja a lelket a remény számára. Olyan szeretet, amely megtéríti a szívüket és békét ad”. És ebben az utolsó kéziratában - mondta végül XVI. Benedek pápa - egyfajta végrendeletként még hozzátette: „Milyen nagy szükség van a világnak ma arra, hogy megértse és befogadja az Isteni Irgalmasságot”. VR

A KÖLTŐ ANYJA

... Othon maradt anyám, szegény
s Asszony lett kinn a csösztyányán,
tizenhétéves s már anya:
az én ezüstangy anyám.
Harmadik fia lettem én
s én örököltem álmaid,
az ő hamu alatt parázsló,
világhódító vágyait.

Reményeim fáját az élet
földre döntötte vad, kemény
csapásokkal. Ledől a nagy fa,
de élek és dalolok én,
... minden dalom az én szegény
ezüstangy anyám dala,
az ő szívének égigérő,
halhatatlan diadala.

Erdélyi József (1896-1978)

TARTSÁK SZEM ELŐTT EURÓPA KERESZTÉNY GYÖKEREIT

Aki ma meg akarja oldani azokat a nehéz problémákat, amelyek Európában állnak, annak a kontinens keresztény gyökereiből kell erőt merítenie - mondta a Szentatya március 30-án, amikor kihallgatáson fogadta az Európai Parlament néppárti képviselőit, abból az alkalomból, hogy a harminc éves Európai Néppárt frakció-ülést és kongresszust tartott Rómában. Az Unió 25 országából 15 kormányfő és számos politikus érkezett az olasz fővárosba, közöttük Orbán Viktor, az Európai Néppárt alelnöke és Szájer József is.

Európa fontos kihívások előtt áll, mondta a pápa: az integráció bővítése és mélyítése ismételn felveti az Unió belüli országok békés egymás mellett élésének kérdését, a társadalmi modellről szóló vitákat. Ahhoz, hogy ezekben a kérdésekben érdemi eredményeket érjünk el, földrészeink keresztény örökségéhez kell hűnek lennünk, ötleteket merítenünk, az örökségből - fogalmazott a Szentatya. Csak a keresztény gyökerek tiszteltetésével lesz ké-

pes Európa olyan biztos irányvonalat adni, amelyek segítséget nyújtanak a polgároknak és az egyes nemzeteknek fontos döntések meghozatalához. Kontinensünk polgárai csak akkor érezhetik, hogy közös civilizációt építenek, ha ennek a civilizációnak az alapjai valódi értékeken nyugszanak.

A keresztény gyökerek tiszteltetésénél fontos erkölcsi elvek figyelembe vételét is jelenti, amelyek elgáztatnak akkor, amikor olyan társadalmi modelleket kiépítésén fáradozunk, amelyek ellensúlyozzák a globalizáció negatív hatásait, választ adnak a demográfiai változásokra, biztosítják a növekedést és a munkahelyeket, védik a családokat.

A Szentatya kiált arra is, hogy ma egyre jobban terjednek azok a nézetek Európában, amelyek a vallást a privátszférába akarják szorítani, magánügynek tekintik. Az olyan politika, amely erre a felfogásra épül, korlátozza a keresztények közéleti szereplését, szakít az európai tradíciókkal, és végső soron a demokráciát veszélyezteti, márpedig a demokrácia

alapértékai ezeket a keresztény értékeken nyugszanak. Ha az egyház, vagy a vallási közösségek állást foglalnak közéleti kérdésekben, az nem jelent intoleranciát - mondta XVI. Benedek pápa.

A katolikus egyház a közéleti küzdőterén mindenekelőtt az emberi jogok érvényesülését viseli szívében. Vannak olyan értékek, amelyek soha nem képezhetik alku tárgyát: ilyen az emberi élet védelme, a fogantatástól a természetes halálig, a férfi és nő szeretetközösségén alapuló házasság tiszteltetés. El kell vetni minden olyan kísérletet, amely másfajta együttélési formák jogi elismertetésére törekszik. Biztosítani kell a szülők jogát ahhoz, hogy gyermekeiket nevelhessék.

Ezek az értékek nem hitigazságok, nem vallási értékek - hangsúlyozta a Szentatya, hanem az emberi természetből következnek. Következésképpen, ha az egyház ezen értékek védelmében szólal fel, akkor nem valamiféle lobbitevékenységet végez, hanem minden ember érdekét védi, vallási meggyőződéstől függetlenül. RV/MK

ISMERJÜK MEG PAPJAINKAT

Ismerjük meg papjainkat című sorozatunkban bemutatjuk a nyugat-európai magyar lelképásztori szolgálatban működő papjainkat. Bemutatásuk egyben meghívó arra, hogy a külföldön lakó, esetleg ideiglenesen külföldön tartózkodó magyarok, illetve magyarul beszélő fiatalok, tanulók, munkakeresők Magyarországról, a Kárpát-medencéből vagy a világ bármely országából, igénybe vegyék lelképásztori és egyéb szolgálataikat távol a hazától, az idegenben.

Dr. Frank Miklós, a müncheni St. Gabriel kolostor házi lelkésze, az ÉLETÜNK szerkesztőbizottságának tagja, magyar lelképászti és lelkigyakorlatok gyakori vezetője a nyugat-európai magyar egyházi közösségekben, a Magyar Máltai Lovagok Szövetségének és a Szövetség Német-nyelvtérületi delegációjának vezető kaplánja. A Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye papja.

Frank Miklós

Budapestben született, orvos-családban, 1924. május 23-án. Középkorai tanulmányait a budapesti Piarista Gimnáziumban végezte 1934-től 1942-ig, ott is érettségizett. Ezt követően felvételét kérte a nagyváradi egyházmegyébe, amelynek papnövendékeként előbb két év filozófiát végzett 1942 és 1944 között a szatmári püspöki szemináriumban, majd 1944-től 1946-ig Nagyváradon tanult teológiát. Boldog emlékü *Scheffler János*, a szatmár-nagyváradi egyházmegye vértanú püspöke 1946-ban Rómába küldte, ahol a Gregoriana egyetemen kiegészítő filozófiai tanulmányokat folytatott. 1947-től püspöke utasítására az innsbrucki Canisianum növendékeként elvégezte a négy éves hittudományi kurzust az ottani egyetemen. 1950. március 26-án szentelte pappá *Paulus Rusch* innsbrucki püspök a Canisianum kápolnájában. Első miséjét Grazban, a Szent Vér főplébánián mondta. Ezt a rádió is közvetítette, így szülei, akiket természetesen nem engedtek kiutazni, legalább a rádióon keresztül követhették a primíciát.

1951 és 1953 között letette a teológiai doktorátust megelőző szigorlatokat, de mielőtt nekilátott volna a disszertáció megírásának, az innsbrucki püspök egy közeli tiroli falu, Lans lelkészévé nevezte ki. Evvel párhuzamosan 1954-től 1959-ig az Innsbrucki Magyar Gimnáziumban tanított hittant és latint, 1956-tól pedig a magyar menekültek között végzett lelkési szolgálatot az Ötzal-i és a Zillertal-i táborkokban. 1959-ben *László István* burgenlandi püspök, az ausztriai magyar papság vizitátora közbenjárására átköltözhetett Rómába, ahol végre el-

hozta segíteni a magyar gazdaságot a csatlakozásból fakadó esetleges előnyökhöz. Ezt a családottságot csak fokozta, hogy az Európai Unió olyan csatlakozási feltételeket szabott a tíz csatlakozó országnak, amelyeket a korábbi csatlakozások alkalmával nem használt: pl. a mezőgazdasági támogatás nagyon alacsony szinten tartása, s az ezekből fakadó további problémák, vagy a munkavállalás szigorú korlátozása. Az már csak hab a tortán, hogy a magyar kormány jelenlegi rossz gazdaságpolitikája, amely nagyfokú elszegényedéshez vezetett, még tovább erősítette a családottságot az Unióval kapcsolatban. Legtöbbször az Unióhoz való csatlakozás negatív következményeként élik meg sorsuk rosszabbra fordulását.

A bővítés kérdése ezen családított emberek számára érdektelen. Bár azt közülük is legtöbbször megértik, hogy saját országunknak is jó, ha a szomszédos országok tagjai lesznek az Uniónak. Magyarország esetében ez a szomszédos országokból érő több milliárd magyar nemzetiségű ember szempontjából merül fel fontos kérdésként. Ugyanakkor ebben a vonatkozásban sincsenek illúzióik, hiszen azt is

(Folytatás a 4. oldalon.)

kedzhetett doktori munkáján dolgozni, amelyet Karl Rahner vezetésével 1961-ben befejezett. 1961 júliusában került sor a promócióra. Római évei során, 1959 és 1962 között egyházi tanulmányokat is végzett a Lateráni Egyetemen, ahol egyházi jogból licenciátusi fokozatot szerzett.

Lelképásztori évek következtében az olaszországi magyarok lelkészeként 1967-ig Triesztől Capuáig járta a menekülttáborokat és igyekezett felkelti, és a kivándorlási ügyekben is, segíteni a főként a Vajdaságból és Erdélyből érkezett magyarokat. Ugyanakkor gondjaira volt bízva a római magyar lelkészség, és ezzel együtt a Rómában tanuló magyar diákok lelki gondozása. Erre az időre esik a világ karitász szervezeteit összfogó *Caritas Internationalis* főtításhelyettesítését történt kinevezése 1965. áprilisában. Két évvel később az olaszországi magyar lelkési teendőket átadhatta *Asztalos Jánosnak*, részben *Salomon László* kapucinus atyának, megtartva 1973-ig a római magyar lelkészséget, amelyet aztán *Kovács Angelus* kapucinus atya vett át.

1976-ban *Georg Hüssler* prelátusnak, a Caritas Internationalis újonnan megválasztott elnökének kérésére, aki egyben a Német Karitász elnöke is volt, a németországi Freiburgba költözött, az ő személyes referenseként a nemzetközi karitász-ügyek intézésére. Ezzel párhuzamosan elvállalta az Elzászban élő magyarok lelképásztori gondozását is.

A Német Karitással kötött szerződése lejártá után, 1983-ban a müncheni Szabad Európa Rádió katolikus magyar egyházi adásainak szerkesztője lett és egyben a Jó Pásztor nővérek házi lelkésze. Rádiói munkáját a magyar adások megszűnéséig, 1993. október 31-ig végezte, annak ellenére, hogy 1990-ben a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia kérésére elvállalta a Magyar Karitász újra-szervezését, amelyet 1945-ben a kommunista kormányzat megszüntetett. A következő tíz év alatt megtörtént az országos karitász-hálózat kiépítése, az egyházmegyekben és a plébániák nagy részében sikerült karitász-szervezetet létesíteni és ezzel megerősíteni a keresztény szolidaritás alapjait.

Írásai jelentek meg a Katolikus Szemlében és főképpen az Életünkben.

1976. januártól a Magyar Máltai Lovagrend kaplánja, 1996-tól konventuális kapláni rangban, és a magyar Szövetség lelki vezetője.

Szolgálati elismeréseként: 1994-ben *Surján László* népjóléti miniszter a Magyar Köztársaság Pro Caritate emlékéremmel tüntette ki; 1999. június 21-én *II. János Pál* pápa kinevezte pápai prelátusnak; 2001. júliusában *Madl Ferenc* emlékéremmel tüntette ki; 2004. májusában pedig *Fra Andrew Bertie*, a Máltai Lovagrend nagymestere a kapláni nagykereszt adományozta számára.

Idős kora ellenére, ha csak teheti, részt vesz a magyar lelképásztori munkában előadások, lelkínak tartásával, és rendszeres találkozókon összefogja a Münchenben és környékén élő magyar máltai lovagok közösségét.

Érdeklődni: Dr. Frank Miklós, St. Gabriel, Kloster vom Guten Hirten, Wolfraths-hauser Str. 350, D-81479 München, T+F: 089/793 84 11.

Cserháti Ferenc

TAPASZTALATOK

Az olasz SIR hírgyűnétség kérésére Veres András püspök összefoglalta az európai uniói tagsággal kapcsolatos gondolatait, amelyeket itt közlünk:

Köszönettel vettem a felkérést, hogy írjak néhány gondolatot a SIR olvasóinak az Európai Unióban tapasztalt élményeiről és arról, hogyan látjuk mi kelet- és közép-európaiak ma az egysítési folyamatot. Egy olyan ország püspökeként szólok meg, amely ország még csak másfél éve tagja az Európai Uniónak. Az öszinteség kötelezővé teszi, hogy ne csak a szépről, de az igazról is szóljak, amely már nem feltétlenül szép.

Magyarország lakóinak talán a nagyobbik része lelkesedéssel várta az Unióba való belépés idejét. Azért nem merem állítani biztosan, hogy a nagyobbik része, mert már korábban is sokan voltak az úgynevezett euroszkeptikusok, akiknek a száma csak növekedett a belépés idejére, mert akkor már mutatkoztak az Unió jelenlegi gazdasági, politikai, kulturális és integrációs nehézségei. Ezért nagyon alacsony volt a belépéssről szóló népszavazás való részvétel. Ez a távolmaradás talán abból is eredeztethető, hogy országunk még csak rövid ideje szabadult ki egy nem önként választott unió (Szovjetunió) szorító öleléséből. Akik ismerték a kommunista diktatúrát, és ismerik a szabadság érzését, azok megértik, miért van, és miből táplálkozik ma is ez az érzés a kelet- és közép-európai országokban.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia külön nyilatkozatban buzdította a hívőket a népszavazás való részvételre, és igen szavazat leadására. Ezért a Konferencia kapott is sok támadást azok részéről, akik nem támogatták az Unióba való belépést. Ezek a kritikák igazolva érezték magukat, és ezt szemére is vetették a püspököknek, amikor a konvent olyan alkotmányt készített az Uniónak, amelyben

még hivatkozás sincs a kereszténységre, mint Európa történelmi gyökerére. Azt mondanom sem kell, hogy ők ennél a hivatkozásnál is lényegesen többet vártak az Unió alkotmányától. Teljes joggal! Szerették volna, ha az alapítók eredeti szándéka jobban érvényesült volna az alkotmány szövegében és szellemében. Ez nem lehet csak vágy!

Mindnyájunk számára nyilvánvaló, hogy a második világháború romjain a régi Európa meghalt. De az új Európa csak a vágyak szintjén született meg. Amit az alapító atyák álmodtak, abból csak a gazdasági integráció valósult meg, az is csak hiányosan. Nincs meg az a lelki közösség, amely közös értékrendet teremtene Európa népei számára. Az Unió szellemi irányítóinak a keresztény értékrenddel való szembenállása nyilvánvaló. Pedig a Katolikus Egyház már bizonyította és bizonyítja ma is, hogy az evangéliumi értékrend alapján képes integrálni a nemzeteket. A *Laekeni Nyilatkozat* annak idején úgy fogalmazott, hogy Európának olyan hatalomra kell válnia, amely etikai elvek szerint kívánja a globalizációt keretbe foglalni. De milyen etikai elvek szerint? A globalizációt bevallott értéksemleges erők irányítják. Márpedig értékiszabad közösség nem lehet sem létrehozni, sem fenntartani.

A csatlakozás miatt családítottak száma tovább növekedett az utóbbi időben, mert a magyar kormány egyáltalán nem, illetve nem megfelelő módon tájékoztatta a lakosságot a belépés feltételeiről és annak várható következményeiről. De ami még ennél is nagyobb problémát jelent, hogy országunk vezetői maguk sem készültek fel jól a csatlakozásra, vagyis nem tudták

Gyermekeknek

ÉLETRE SZÓLÓ AJÁNDÉK

Marika egész éjszaka álmatlanul forgolódott ágyában. A közeli templomtorony még csak hat órát ütött, de ő már anakúrához sietett, félve, hogy elkésik a várvra várt napon. Anyuka nyugtatgatta, hogy még korán van, testvérei és apuka is alszanak, de Marika izgalomtól kipirult arccal rohant a szobába még egy pillantást vetve a kikészített fehér ruhájára és virág-koszorújára. Milyen gyönyörű - állt meghatottan! Ma lesz a várvra várt nap, ő is szentáldozáshoz járulhat, először életében. Ha tudnák a nagyobbak, hogy ő már eddig is mennyire vágyakozott a szentáldozásra... - de már nem is kell sokat várnia rá: ő is áldozhat velük. Aztán a család is ébredezni kezdett, megérkeztek a vendégek, Marika keresztzülei és nagyszülei, akik szintén tanulni szerettek volna lenni a nagy napnak. Időben indultak a templomba, ahová vasárnaponként misére jártak. Hitoktatójuk, Pista atya már várta a gyerekeket.

Fiataloknak

ISTEN KEZÉBEN

Hogy van két kezünk: ez életbe vágóan fontos, ugyanakkor valami természetes dolgot. Ápoljuk, néha elhanyagoljuk, de nap mint nap szükségünk van rá. Ha akarjuk, úgy használjuk, mint szerszámokat: mint egy kalapácsot, harapófogót, emelőt, darut... És ez még nem minden. Kezünk több mint szerszám. Testünk, életünk része, amely tükrözi életünk folyamatát, tetteinket; azt, hogy milyen munkát végzünk, sőt árulkodik érzelmeinkről és érzéseinkről is. Nem hiába nevezte *Romano Guardini* „testünk leglelkesebb” részének. Vagy talán még személyesebben megfogalmazva: „Sok tekintetben, a kezem én magam vagyok” (Otto Betz).

Hogy mindent „kezelné” tudjunk, ügyes kezekre van szükségünk. Aztán „szabad kezet” akarunk minden dolgunkban. De azt is tudjuk, hogy kezünkkel nem tudunk mindent megragadni. Néha erőteljes lehangoltság, megbénulás, nem akar mozogni. Ilyenkor jól jön, ha van egy másik kéz is, amelybe belekapaszkodhatunk, amely helyettünk

Megkapták az elsőáldozási gyertyát, és elfoglalták helyüket az első padban. Megkezdődött a szertartás, amelynek keretén belül megújították azt az ígéretet, amelyet keresztelésükkor szülei és keresztzülei mondtak el nevükben.

Meghatottan választottak a már előre ismert kérdésekre. Tudták, hogy Jézus Krisztus jön el hozzájuk kenyér színeiben, aki erőt ad a jóra, és akinek elmondhatják kérésüket, vagy hálájukat egy-egy jól sikerült osztályzatért. Az áldozató pap Marikához ért, aki balkezét a jobb tenyerébe tette, és úgy vette magához az Élet Kenyerét. Szíve megtelt melegséggel és erősen fogadta, hogy a bűnre vezető alkalmat elkerüli. Ma még az ének is szebben szólt a kórusban, hisz a felnőttek is ünnepeltek. Mindenki átélte a pillanat jelentőségét, visszagondolt a saját első áldozására. Mert ami most itt történt, az egy életre szóló ajándék. Szeretettel:

Judit néni

mozdul, vezet, magához húz, bátorítva átölel. „Amit Atyám nekem adott, az mindennél nagyobb, és senki sem ragadhatja ki az Atya kezéből” (Jn 10, 27-30).

Isten keze - Jézus keze. A mennyei Atya akarata általa válik „kézzelfogható” valósággá a világban. Jézus keze megáldja a gyermekeket, meggyógyítja a betegeket. Az Ő kezének érintése adja vissza a vakok látását, egyenesíti ki a békák gerincét. Az Ő hívogató keze által tér meg a bűnös, kezének intésére a kiközösítettek számára újra megnyílik a tábor kapuja. Az Ő keze kulcsolódik imára, s az Ő két kezét szegezték a keresztfára: értünk.

Jézus keze - a mi kezünk? Aki egyszer rábízta magát, tudja, hogy jó kezekbe került. Aki ma rátekinthet, megtanulhatja azt, hogy Vele kéz a kézben a mennyei Atyához érkezzünk. Imádkozzuk Jézussal együtt: „Atyám, kezembe ajánlom lelkemet” (Lk 23,46), s akkor bátran hiteljünk, hogy Vele együtt örökre jó kezekben maradunk.

Pál atya

NAGYON SOKKAL TARTOZOM A FATIMAI SZŰZANYÁNAK

Kondor Lajos SVD atya, Boldog Ferenc és Boldog Jácinta szentté avatási eljárásának vicepszálátora, aki már 51 éve a fatimai szentélyben végzi lelkipásztori szolgálatát, az elmúlt év végén, Rómában felkérte *Dziwisz* érseket, hogy 2006. május 13-án, a II. János Pál pápa ellen elkövetett merénylet 25. évfordulóján, vezesse a fatimai ünnepélyes szertartást. Idén ugyanis negyedszázada annak, hogy Isten szolgája vérét ontotta a Szent Péter téren, az ellene elkövetett merénylet során. *Dziwisz* atyát, akit XVI. Benedek pápa nemrég iktatott a bíborosok sorába, elfogadta a kérést, és megígérte, hogy segédpüspökeivel és a krakkói főegyházmege híveivel együtt külön reptőlőgépen érkezik Fatimába, hogy még időben haza érhesseken Szent Szaniszló ünnepére. A fatimai Szűzanya emléknapiján elkövetett merénylet jel volt az egész egyház számára - mondta az interjúban Kondor Lajos atya.

Arra a kérdésre, hogy vajon a hosszú évek során II. János Pál pápa, *Dziwisz* érsek, vagy a látnok Lúcia nővér, akikkel Kondor atya számos alkalommal beszélhetett, tettek-e valamilyen megjegyzést arra, hogy ki, vagy kik voltak a merénylet

értelmi szerzői, a verbita szerzetes a következőket válaszolta: Azt, hogy ki volt a merénylet végrehajtója, tudjuk, hiszen a Pápa személyesen is beszélt vele és nyilvánosan megbocsátotta neki. Hogy kik álltak mögötte, erről soha nem esett szó, de meggyőződésem, hogy mind a Pápa, mind *Dziwisz* érsek jól tudják ezt.

A kérdésre válaszolva még a következő történetet idézte fel, amit több ízben is hallott *Joachim Meisner* kölni bíboros érsektől: Meisner bíboros megkérte *Dziwisz* atyát, hogy szerezze meg számára azt a naplót, amiben II. János Pál pápa feljegyezte személyes megjegyzéseit. Ebben 1990. december 1-ét lapozta fel, amikor a Szentatya Gorbacsovot, a Szovjetunió elnökét és feleségét fogadta. Amikor kettesben maradtak, a szovjet politikusi bocsánatot kért a Pápától mindazért, amit a szovjet hatalom az egyház és személy szerint a Pápa ellen tett. Elmondta, hogy a második világháború után általában nem volt probléma a csatlós államokkal, mivel engedelmeskedtek nekik, kivéve Lengyelországot, ahol *Wyszynski* bíboros szavára figyeltek az emberek. Jól tudták azonban, hogy mögötte a krakkói bíboros érsek áll. Amikor *Ka-*

*rol Wojtyła*t megválasztották Péter utódának, ez szinte robbanásszerűen hatott a Kremlben. Amikor azonban a merényletlettel sem sikerült kioltani a Pápa életét, belátták, hogy 180 fokos fordulatra van szükség, ennek végrehajtását pedig Gorbacsovra bízta. Lúcia nővér ezzel kapcsolatban csak annyit nyilatkozott, hogy Gorbacsov eszköz volt Isten kezében, hogy Oroszország meginduljon a megtérés útján. Meisner bíboros később beavallotta a Szentatya számára, hogy elolvasta naplóját, és kérte a Pápát, hogy nyilvánosságra hozhassa a benne foglaltakat. A Szentatya azonban mindössze ennyit válaszolt: Hagyjuk ezt a történésekre.

Mint tudjuk, a fatimai Szűzanya kérése az volt, hogy a Pápa a világ összes püspökével együtt ajánlja fel az egyházat és a világot Szeplőtelen szívének. A hosszú évtizedek alatt azonban erre végül csak II. János Pál pápasága idején, 1984-ben került sor. Ezt a felajánlást a Szűzanya elfogadta - amint azt Lúcia nővér állította. Külön örömet jelentett II. János Pál pápa számára, hogy 1984. március 25-én, Gyümölcslőt Boldogasszony liturgikus ünnepén, amikor a felajánlás a fatimai Szűzanya kegyeskor előtt a Vatikánban a világ minden püspökével együtt megtörtént, hogy a keleti pátriárkák jeleztek a Pápanak: léleken csatlakoznak a szertartáshoz.

Annak ellenére, hogy az eredeti tervek szerint a szentévbén a Szentatya nem hagyta volna el Rómát, végül mégis úgy döntött, hogy 2000. május 13-án Fatimában emeli az oltár dícsőségére a két kis látnokot, hiszen, mint ahogy ezt Kondor atyának mondta 1999 karácsonya előtti napokban: „Nagyon sokkal tartozom a fatimai Szűzanyának”. VR

TAPASZTALATOK...

Folytatás a 3. oldalról

tudják, hogy az Unió eddig sem tudta megnyugtatóan kezelni a nemzeti kisebbségek kérdését. Ezt a problémát egészen biztosan a jövőben sem lehet megkerülni, ezzel a kihívással szembe kell nézni. Azt már világosan látjuk, hogy az országhatár Unióon belüli megnyitása még nem oldja meg ezt a nagyon bonyolult kérdéskört, amit a nemzetiségek jelentenek.

Akik elkötelezettek uniós pártiak, azok történelmi lehetőséget látnak abban a szándékban, hogy Európa egyre több állama csatlakozni kíván az Unióhoz. De amíg az úgynevezett keresztény kultúrájú országok csatlakozását a legtöbben kívánatosnak és örvendetesnek tartják, addig az iszlám kultúrájú országok belépésétől félnek. Azon feszültségek fokozott mértékű megjelenésétől tartanak, amelyek néhány nyugat-európai országban éppen ezekben a napokban elementáris erővel törtek a felszínre.

De nemcsak a valóst, hanem a szépet is el szeretném mondani. A magyar történelem perspektívájából nézve a Szent István-i szándék beteljesését eredményezné az Európai Unió minél szélesebb körű megvalósulása. A különböző népek és nemzetiségek számára a kulturális örökségükben való erősödés lehetőségét látjuk a szabad országok önkéntes egyesülésében. Ez napjaink gazdasági körülményei között egyetlen útja a növekedésnek és a békés együttélésnek. Ehhez viszont fokozottabban kell érvényesülnie a szolidaritás elvének, és kerülni kell mindenféle hegemoniára való törekvést. Az esélyegyenlőség elvének nemcsak a kisebb és a nagyobb országok között kell érvényesülnie, hanem a különböző erkölcsi értékrendet képviselő vallási és szekularizált közösségek között is. Magyarországról nézve a keresztények gyakran érzik úgy, hogy az Európai Unió törvényhozásában és irányításában egy nagyon erős keresztényellenes kisebbség diktatúrája

ÚJ FÉNY

*A csücsről búcsút int a hó,
a gazda tisztít, éget.
Vén fűz alá a vontató
khozta már a stéget.*

*A kékség jó időt űzen,
a fűzrügyek bomolnak.
Pár nap még - s duzzadó vizen
zászlóshajók dalolnak.*

*Vénember, új fény hull reád,
fakadhat-e panasza?
Halod? Kurjant az unokád
s kiront a vad tavaszba.*

Áprily Lajos (1887-1967)

IMASZÁNDÉKOK...

Folytatás a 2. oldalról

megfelelő törvényekkel mozdítsák elő és védelmezzék az emberi élet fogantatásától természetes befejezéséig.

Szerte a világon - a hosszú keresztény hagyományokkal rendelkező gazdag társadalmakban ugyanúgy, mint a harmadik világban, vagy a missziós országokban - számos kihívás mered az emberek elé. Közülük a legelső az élet kihívása. Isten legalapvetőbb adománya számunkra az életünk: a legfőbb bőségforrás, amelyből értékeink és gyönyörűségeink fakadnak. Krisztus üzenete is az élet evangéliuma; az állam elsőrendű feladata pedig az élet védelme és előmozdítása.

Újabb ez a problematikus kihívás állandóan hatalmasodik. Különösen áll ez az élet kezdetére, amikor az ember a leginkább törekény és védetlen. Egymással szembenálló nézetek és gyakorlatok támadnak és hadakoznak; vonatkozik ez a magzatelhajtásra, a mesterséges megtermékenyítésre, a magzati összejék felhasználására tudományos kutatásban, az emberi klónozásra. A felmerülő problémák erkölcsi kiértékelését tudomány és bölcsélet együttvére elég világosan megjelöli: már a kezdeti emberi magzat azonos személyes alany a kifejlődése végén megszülető emberi lényvel; mindez tehát, ami lért az embrió épségét és méltóságát, etikailag elfogadhatatlan. Ugyanez érvényes az embriót felhasználó tudományos kísérletre is (ezzel ugyanis együtt jár az embrió elpusztítása).

Korunk kihívása veszélyezteti az élet szentélyt, a családot is. Társadalmi és kulturális nyomások ássák alá a család szilárdságát; törvények veszélyeztetik alapvető strukturáját, amely egy férfi és egy nő tartós házassági együttélése. Éppen a missziós országokban gyakran támadják a családot átfogó és óriási gazdasági és emberi nehézségeket, amelyek máshonnan származó emberi gonoszságok, kiszípolozások eredői.

Imánkban mindenekelőtt tisztánlátást, tiszta szándékot, jó törvények megtalálását és szorgalmazását kérjük a közjó felelősei és az egész társadalmat átható közzelfogás számára. Kérjük, hogy a magzati, a kiszolgáltatott, a fogyatékos, a kihunyó élet ne essék áldozatul se tehetetlenségnek, se gonoszszágnak, hanem szép emberi és isteni fényként ragyogjon mindnyájunk rácsodálkozó szemében és szerető gondoskodásában.

Nagy Ferenc S. J.

érvényesül. A kereszténység nem tud tényleg lenni. Igaz, ebben szerepe lehet a mi erőlen keresztény tanúságtevésünknek is. Európa és az Európai Unió számára oly kívánatos lenne Szent Ágoston ma is érvényes bölcsességének megvalósulása: A szükséges dolgokban az egység, a kételyekben a szabadság, mindenben a szeretet.

Veres András püspök

Floridai levél PRÉDIKÁLÓ TEMPLOM

Babits Mihály „Reggeli templom” című verséből vettem a címet, mert annyira illik egy kis osztrák bányavárosnak a II. világháború után épült istenházára. De míg Babits temploma „kívül fehér, mint a tisztaság; belül tarka, mint a képzelet” ez a kis vidéki épület külsejével hőkentti meg az embert és indítja újtárra a képzeletet és belül „fehér, mint a tisztaság.”

Bärbach jó felőra autóútra van Grácól, közvetlen szomszédságában a világhírű lipicai ménéséről ismert Piber-nek. Régen a bärbachiak a piberi egyházközséghez tartoztak. A majd 5000 lakosú, téglá- és üveggyárról, szénbányájról ismert városka polgárai azonban elhatározták, hogy saját templomot építenek. A háború utáni nehéz években lassan haladtak a munkával. Amíg 1948-ban elkezdtek, csak kilenc év múlva, 1957-ben fejezték be. Vagy három évtizeddel később aztán újra munkához láttak. Elhatározták, az egyszerű, szimpla épületet szépitik, átalakítják. A lakosság 80 %-a helyeselte a tervet. A hatalmas költség tetemes része adományokból jött össze, a munkálatokkal nemzetközi hírvé- építész-művész együttest bíztak meg. Legismertebb tagja, a világhírű festő-grafikus-újságíró, Friedensreich Hundertwasser volt, aki közreműködéséért semmi ellenszolgáltatást sem kért.

Barátaim unszolására és segítségével jutottam el Bärbachba. Hogy mi az érdekessége ennek a vidéki templomnak, nem tudtam, csak az arckifejezésükből sejtettem, hogy szokatlan élményben lesz részem. Nem csalódtam.

Már a távollól rálátva nem tudtam, mit kezdjek vele, hová tegyem. Istenháza? Egy gyermek elszabadult fantáziájának a terméke? Mi ez? Közlebb érve csak nőtt a csodálkozásom. A külső falakon nagy akómbakomok, a torony négy sarkában, a hatalmas arany kupola árnyékában arany gömbök. Nagy színes foltok a piros, hajlott gerincű tetőn, a templomkertben magukban álló, látszólag öletszerűen elhelyezett színes „kapuk”. Mi ez, ha nem játékos összesség?

Könnyen megértettem a bejárathoz közel álló, mór stílusú kút mellett álló szobor mondanivalóját. Bányavárosban lévén a templom, Szent Borbála a védőszentje. A kedves szobor őt ábrázolja, amint palástját védelmezően borítja a három, bányalämpást a kezében tartó kis alak fölét. De a többi? Igyekeztem alaposan szemügyre venni a távollól akómbakomoknak vélt jeleket. És minél tovább néztem azokat, annál világosabbá vált az értelmük. Minden egyes jel mély értelmű jel-kép: feszület, kehely, báránnyok, hajó, időmérő, alfa és ómega... A templom a II. Vatikáni Zsinat szellemét hivatott közvetíteni. Valamennyi szeglete, ábrája, színe, alakja eredete a biblia, az Ó- és Újszövetség tanítására. A templom a maga egészében „beszélő biblia”, még jobban pontosítva, „prédikáló templom”. Minden porcikájában „Isten igéjét hirdeti”. És miért kellene ezt komoran, szigorúan közvetíteni? Bizakodva, gyermeki hittel közelítjük meg a szent helyet, hogy belépve, az előbbi vídamságot felváltsa az áhitatos csend. Itt már csak kevés, lényegre utaló szín és ábra van. Kerül minden, ami zavarhatná a bensőséges hangulatot.

A felhasznált anyag nagy része a könyvről került ki: vas, kő, fa, cserép és üveg, réz és arany. A templomkertben felállított tizenkét kapu, különböző vallások jelképeivel, figyelmeztetés: tiszteljék mások hitét. Ugyanakkor „nyitott kapu” mindenki, még az animisták előtt is a Jézus Krisztushoz vezető igaz út felé. A kertet járva ügyelni kell a lépéseinkre. Amint Hundertwasser megjegyzi, az egész tervben sehol sincs egyenes szög, vagy egyenes vonal, hiszen az élet útja nem egyenes, bökkenőköt mentes, de görögnyós, meglepetésekkel teli.

A Bärbach-i Szent Borbála „gyermeklélő épület” az ártatlan, gyermeki hit és a vallásos elmélyülés XX. századi övözete. Dr. Michele Cecchini pápai nuncius véleménye szerint: Végre egy szép, egy valóban nagyon szép templom! Ha arra járnak, ne mulasszák el megnézni ezt a nyakatekert, építészeti stílusokkal „sokkoló”, korunkban született, mindenki előtt nyitva álló, derűt sugárzó és gondolkodásra ösztökélő istenházát.

Bitskey Ella, Sarasota

A TÁBORNOK ÉS A BOLDOGGÁ AVATÁS

A közelmúltban a világlapok beszámoltak arról, hogy a tavaly elhunyt II. János Pál pápa boldoggá avatási előkészülete során meghallgatják a volt lengyel állam- és kommunista pártvezetőt, Wojciech Jaruzelskit is. Neve összefonódik a rendkívüli állapot 1981 decemberében történt kihirdetésével, amely hosszú időre ismét visszahozta a rettegés korszakát Lengyelországban, egyben pedig - átmenetileg - elakasztotta a keleti tömb első független szakszervezetének, a Szolidaritásnak a működését. Noha az állandóan viselt napszemüvege mögé rejtőző Jaruzelski tábornok később váltig hangoztatta, hogy csak a jóval súlyosabb következményekkel járó szovjet megszállás elkerülése végett rendelt el rendkívüli állapotot Lengyelországban, történések a lassan megnyíló levélárak eddig szigorúan titkos rejtkeiben, nem egészen egybehangzóan, ezt bizonyító iratokra bukkantak. A jelek szerint azonban az immár 82 éves Jaruzelski eltökélten küzd hírnevének tisztára mosásáért és alighanem

ezért döntött amellett, hogy készen áll az együttműködésre azzal a bizottsággal, amely a Krakói Pápai Akadémia rektorának, Tadeusz Pieronek püspöknek a vezetése alatt a néhai II. János Pál boldoggá avatásának előkészítésén munkálkodik. A bizottság a múlt év végén már meghallgatta az akkori lengyel államfőt, a magát előbb meggyőződéses ateistának, utóbb viszont már hitét keresőnek valló Aleksander Kwasniewskit is. A hivatalból nemrég távozott elnök alighanem gyakorló katolikus felesége hatására kezdett komolyan érdeklődni a Gondviselés iránt. Egyházi körökben származó értesülések szerint azonban sem Jaruzelskit, sem pedig kései utódját, Kwasniewskit nem pusztán honfitársuk II. János Pál erkölcsei-életi kisézője, hanem a krakkói bizottság. Inkább arra szeretne pontos fényt deríteni, hogy a Szentatya milyen hatást gyakorolt a békés rendszerváltásra hazájában - és az egész kommunista tömbben. Jaruzelski először 1983-ban találko-

zott személyesen a Varsóban látogató pápával. Noha a rendszer mindent elkövetett az esemény jelentőségének csorbítására, ezért a tévé is szigorú utasítást kapott a híradófelvételek „kozmetikázására”, mégsem lehetett elpalástolni, hogy az egyházfőt üdvözölő, egyébként merevnek tűnő Jaruzelski a repülőtéren fogadón nemcsak feszélyezett, hanem feltűnően ideges is volt. Nemcsak lengyel történészek vallják, hogy a kommunizmus bukásában kulcsszerepet játszott II. János Pál. Honfitársainak elsőprőbbesége meg van győződve arról, hogy Európa sok évtizedes megosztottságának felszámolását is jórészt a „keletről” jött egyházfőnek köszönheti a világ. Így nem meglepő, hogy boldoggá avatását rendkívüli érdeklődés követe. Jól példázza ezt, hogy a lengyel könyvpiacra 72 új kiadvány foglalkozik a folyamattal és a 10 legkeresettebb szakkönyv sikerlistáján is túlnyomórészt olyan művek szerepelnek, amelyek kapcsolatban állnak Karol Wojtyła életével vagy boldoggá avatásával.

Makvári György

AZ ÉRTEKEK EURÓPÁJA EURÓPAI UNIÓ - ÉRTÉKKÖZÖSSÉG

Az európai integráció katolikus társadalmi-etikai vonatkozásai. Már ez a cím is arra utal, hogy nem érdekről, hanem értékről lesz szó, az európai integráció katolikus társadalmi-etikai vonatkozásairól. A kolozsvári szerző 2006 januárjában Rómában megjelent kötete Budapesten is kapható a Szent István Társulat jóvoltából.

Holló László a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem Római Katolikus Teológiai Karának adjunktusa, szociálétikából doktorált az innsbrucki egyetemen, ahol tanulmányában az egyházak, különösen a katolikus egyház nemzetek közötti szerepével foglalkozott. 1993-ban a Gyulafehérvári főegyházmege papjává szentelték. Jelen kötetében az egész Európai Unió katolikus társadalomerkölcsei vonatkozásait tárgyalja, teljes képet adva az egységőrekekről.

A Rómában élő Somorjai Ádám bencés atya a ferences P. Harsányi Ottó egyetemi tanárral együtt szerkeszti az Erkölcsteológiai Fizetek sorozatát, amelyben Holló László könyve a hatodik. Ennek előszavában megjegyzi, hogy Magyarországon az európai folyamatok és azok egyházi vonat-

kozásai máig is az újdonság erejével hatnak. A jelen tanulmány hozzájárulhat az új erőviszonyok megismeréséhez. Bár sajátos keretek között má már újra együtvé tartoznak Erdély. Felvidék és a Tisza-útjai Magyarország társadalmai, vannak még különbözőségek, de egyszerre kell hűségnek maradnunk Európához és saját nemzetünkhez.

A magyarországi olvasó számára a szakosított eltérő, érdekesítő olvasmányt jelenthet a kötet. Szerzője Románia és azon belül is Erdély szempontjából elemzi az európai folyamatokat, tekintve, hogy nemcsak Románia is tagja lehet az Európai Uniónak. Könyvének első fejezetében magávalragadó vallomást tesz az Európa-fogalom rejtélyeiről és Európa keresztény kul-

túrájáról. A fejezet végén Thomas Eliot-ot idézi: Az Unióban belül a közös gazdaságot, a piacot lehet építeni. A kulturális közösséget nem. „Az olyasvalami, aminek növekednie kell, mert egy fát nem lehet felépíteni, csak elültetni lehet, ápolni s várni, amíg a gyümölcs beér.”

A továbbiakban hatalmas jggyeztetapparatás támasztja alá Holló professzor mondanivalóját. A második és harmadik fejezetben ismerteti az európai egységőrekekvés történetét, illetve az Unió intézményrendszerét. A IV. fejezet az Európai Unió és a katolikus egyház kapcsolatával foglalkozik, kitérve XII. Pius, VI. Pál, II. János Pál tanítására. Az utolsó fejezetekben a szerző összefoglalja kutatásának eredményét: hangsúlyozza a katolikus társadalomerkölcsei bizonyosságait, amelyek az értékek Európája alapelvein nyugszanak. Dokumentumok, sazkirodalom, lexikonszócikkek, az európai intézmények honlapjai, az európai szerződődek az interneten egészítik ki az értékes kötetet, amely Budapesten a Szent István Társulat árusító helyein is kapható.

Szönyi Zsuzsa,
a VR munkatárs

Londoni levél A VILÁG KIHÍVÁS

II. János Pál pápától származik a címbe foglalt idézet, s a teljes mondat így hangzik, hogy nem csak kihívás, hanem feladat is a világ, mégpedig minden keresztény, de különösen az egyszerű hívők számára. Ez mintegy mottója lehetne Edward Stourton a lengyel pápáról szóló, április elején megjelent könyvének, amely nemcsak életrajz, hanem a történelmi háttér és az életpálya elemző összevetése.

A szerző II. János Pál egyházfői filozófiját részletekbe menő analízis alá véti, s történelmi, világpolitikai háttér-motivációkat keres. Böven foglalkozik azzal, hogy mit jelentett egy lengyel pap számára a Nyugat közeli megismerése, a kilépés a szürke diktatúrából a színes demokrácia közegébe. Említi Edward Stourton, hogy előkerült egy kis amatőr film, ami akkor készült, amikor a lengyel püspökök Bécsből vonaton a Második Vatikáni Zsinatra utaztak. Akkor, 1962 októberében, tizenegy éve először látogathatott külföldre Karol Wojtyła. Arca csak egy pillanatra tűnik fel a filmen, de sugárzik róla az örömteli várakozás, hiszen az egyház ritka nagy eseményére indult el, s egyben Nyugatra. Róma nagyon jó formában volt 1962 körül, pezsgett, elegáns volt és jómódú, kiálló emelvényben a kopár Varsóval.

A Második Vatikáni Zsinat meghatározó eseménye volt a modern katolicizmusnak. Nemcsak fontos, egyben színes esemény. Az előző, 1869-ben kezdődött zsinaton 600 püspök vett részt, szinte kizárólag Európából, 1962-ben viszont 2381 püspök volt jelen, a világ minden részéről. Ezekkel beszélgetett a kommunista Lengyelország elzártságából érkezett Karol Wojtyła és új világ tárult fel előtte. Vezető teológusokkal is találkozhatott, a jelenlegi egyházfő, Ratzinger bíboros szintén jelen volt.

S a lengyel főpap lelkesen vetette magát a zsinat munkájába, később könyvet írt erről A megújulás forrása címmel. Edward Stourton szerint itt kezdődött el II. János Pál egyházának fontos változása. Míg Lengyelországban a diktatúrával folytatott merész és kitartó küzdelem volt a meghatározó, a zsinaton az egyház világméretű feladatairól volt szó, és Karol Wojtyła püspök megtapasztalhatta, milyen hatalmas erő a katolikus világgözüösség. Püspökként a nép felé forduló főpásztor volt, mondhatnánk: baloldali. A vaticáni út során ráértett egy másik dimenzióra, az egyház globális szerepének a jelentőségére, és úgy érezte, túl tud lépni a nemzeti kereteken, elhivatott erre. Halála előtt, nyugtalan végrendeletet írt és ebben közzönetet mond a Szentleteleknek, hogy megadta neki a Második Vatikáni Zsinaton való részvétel ajándékát.

Teológiai hajdan Rómában is tanult, de diákévei Olaszországba még a háború utáni kizártságát zavarát mutatta. Ahová 1962-ben érkezett, már a ragyogó, pezsgő Róma volt és meglepetéssel tapasztalhatta, hogy ebben a sok visszasszággal terhelt kapitalista világban az egyház és a nép közötti új, bensőséges kapcsolat támadt, olyan a modernitás szemében kialakult viszony, ami merőben különbözött a küzdő lengyel egyház és a kommunizmus béklyóit szenvedő lengyel nép egymás közti viszonyától.

A lengyel egyháznak a kommunizmusmal való szembenállás közepette szilárd egységet kellett fenntartania, ott nem volt tér különböző teológiai vagy egyházpolitikai nézetek összevetésére. Szabad földön annak inkább, így a zsinaton is. Ez az élénk szellemiség, analitikus gondolkodású Karol Wojtyła számára hallatlanul nagy volt. Ő a társadalmi haladás embere volt, s ezt a kommunizmus csak sazkérdte, de nem valósította meg. Nyugati tartózkodása során a lengyel püspök közelről tapasztalhatta, hogy miként működik a társadalomfejlesztés folyamata a demokrácia adott körülményei között katolikus országokban, vagy hívő keresztény politikusok, mint például az újonnan alakult Német Szövetségi Köztársaság első kancellária, Konrad Adenauer irányítása alatt. A nyugati társadalmak erőt és optimizmust sugároltak, Kelet-Európa senyvedett. Ez az erő érezhető volt a Második Vatikáni Zsinat modernizációs törekvései mögött is, ezért írta a lengyel püspök a tanácskozásokról hazatérve, hogy „szívemben megrendülve lépek új utakra”. Elvégre a zsinatnak a hivatalos elnevezés a „De Ecclesia in Mundo Huius Temporis”, tehát „Az egyház a mai világban” mellett használatos a rövidbéb címé is: Gaudium et Spes - Remény és öröm.

A II. János Pál pápáról szóló új angol könyv szerzője fejezeteként el elemzi, miként határozta meg Karol Wojtyła életútját, és nagymértékben egyházfői filozófiját is az 1962-es zsinati élmény.

Sárközi Mátyas

230 ÉVES A ROZSNYÓI EGYHÁZMEGYE

A Rozsnói Egyházmegye Közép-Szlovákia déli és észak-keleti része irányába nyúlik és átnyúlik Kelet-Szlovákia nyugati részébe is. Az egyházmegye szomszédos a Pozsony-Nagyszombat, a Besztercebányai, a Szepesi, a Kassai egyházmegyékkel, a déli részén pedig az Egri és a Váci egyházmegyékkel.

Története. Az egyházmegye területe valamikor az Esztergomi főegyházmegyéhez tartozott. Mivel ezt nagy kiterjedése miatt szinte lehetetlen volt kormányozni, már Pázmány Péter foglalkozott az érsekség felosztásának gondolatával. Jól tudta, hogy az „egyházi élet belső megszervezésének nagy feladata, a katolikus megújulás sikere az egyházi élet szervezettségének megújításával érhető el. Az új, megtisztított egyházszervezet majd emelni fogja papjainak és híveinek erkölcsi életét.” Az egyházmegye felosztásának tervével 1636-ban lépett föl II. Ferdinánd által összehívott vallásügyi értekezleten Nagyszombatban. A felosztás gondolatát az eretnység terjedése is alátámasztotta. „Valahányszor - írta Pázmány - Magyarország nagy püspökségeinek kiterjedésére gondolok, nem csodálkozom, hogy az eretnység és az erkölcsi romlottság hazánkban olyan gyorsan lábra kapott. A főpásztorok sokszor más irányú elfoglaltsága lehetetlenné teszi, hogy főpásztori kötelességeiknek eleget tegyenek, úgy ahogyan azt feladatuk megkövetelné.”

A bíboros javaslatát az értekezlet elfogadta és a király elé terjesztette. A bíboros halála és a kedvezőtlen politikai körülmények azonban megakadályozták a terv végrehajtását. Az egyházmegye alapítása így jóval később valósult meg. Mária Terézia királynő a pápához fordult ez ügyben, aki támogatotta a rozsnói püspökség megalapításának szándékát.

Az 1776. január 15-én kelt pápai rendelet alapján megalakult a Rozsnói egyházmegye. Az egyházmegye területét akkor Gömör, Nógrád és Torna vármegyék, a kishonti kerület, valamint Szepes vármegye déli része alkotta. Az alapításkor a székeséptalan hat kanonokot (nagyprépost, olvasókanonok, éneklőkanonok, órkanonok, idősebb és ifjabb mesterkanonok) számlált. Az új püspökség anyagi hátterét a jezsuita rendtől 1773-ban elkobzott vagyon biztosította.

Kedzében az egyházmegyében 67 plébánia volt, amelyek 13 alesperesi kerületet alkottak. A rozsnói püspökség a nagyszombati érseki papnevelő intézetben taníttatta papjait. A hivatások számának fellendítése érdekében Eszterházy László püspök 1814-ben Rozsnóynon megalapította a papnevelő intézetet, 1816-ban pedig filozófiai líceumot létesített. 1804-ben az Egri püspökséghez érsekség rangjára emelték. Ekkor került joghatósága alá a Rozsnói egyházmegye, a Kassai és a Szatmári egyházmegyékkel együtt. 1820-ban megalakult a füleki alesperesi kerület. A plébániák száma 1902-ben 99 volt. Nyelvi felosztás szerint „a plébániák közül tiszta magyar 51, magyar-tót 18, tiszta tót 18, tót-német 10, tiszta német 2”.

A Rozsnói egyházmegye első püspöke Galgóczy János volt. A püspöki széket azonban elhalálózása miatt nem foglalhatta el. Őt követte Révay Antal, akit 1776. április 19-én neveztek ki rozsnói püspökké. 1780-ig volt az egyházmegye püspöke. Első feladata a püspöki hivatal megszervezése volt a jezsuitáktól elkobzott épületben. Bezabiztosította a kanonikat és felújította a plébánia templomot, amelyet a székesegyház rangjára emelt. Az egyházmegye védőszentjéül Nepomuki Szent Jánost választotta.

Az egyházmegye jelenlegi főpásztor Kojnok Eduard, aki 1990-től kormányozza az egyházmegyet. 1933. augusztus 14-én, Nagyszuhán (Vežká Suchá) született. 1956. június 24-én szentelték pappá Pozsonyban. II. János Pál pápa nevezte ki az egyházmegye püspökévé és 1990. március 18-án szentelték püspökké Rozsnóyn. Sorrendben ő az egyházmegye 17. püspöke. Püspöki jelszava: Ave Verum Corpus. 2002. november 23-tól az egyházmegye koadjutor püspöke Vladimir Filo, akit ugyancsak II. János Pál pápa nevezett ki erre a szolgálatra. Korábban papként és püspökként a Pozsony-Nagyszombati egyházmegyében teljesített szolgálatot.

Az egyházmegye mai helyzete. Jelenleg az egyházmegye 96 plébániája nyolc esperesi kerületbe tömörül: Garammenti, Jászóvári, Tornai, Kishont-Rimaszombati, Rozsnói, Murányi, Nógrádi-Losonci és a Szepesi. A 96 plébániához 330 filia - leányegyházközség - tartozik.

A lakosok száma az egyházmegyénkben: 346.756. Ebből 164.821 római katolikus, 5.179 görög katolikus, 58.438 evangélikus, mintegy 10.000 református, 1.195 pravoszláv, 49.680 más vallású, és a többi felekezeten kívüli. Az egyházmegyében nagy számban élnek a roma kisebbséghez tartozók. Némely településben ők képezik a falu teljes lakosságát, másutt 70 - 80 % az arányuk. A szaporulat náluk a legnagyobb. Nem ritka a 10-12 gyermekes család.

A papok száma 182 a szerzetesekkel és a nyugdíjban lévőkkel együtt. Ebből 110 szolgál az egyházmegyében. A többi más egyházmegyékben. A papság legnagyobb része más egyházmegyéből jött és misszionáriusként tevékenykedik az egyházmegyében. Vannak, akik elhagyják az egyházmegyet és visszatérnek születési helyük egyházmegyéjébe. Vannak, akik a határon, sőt a tengeren túlra mennek szolgálni. Így mindig csökken az itt működő papok száma. Magyar hivatások alig akadnak. Az egyházmegyéből évente 1-2 fiatal jelentkezik kispapnak. Ők inkább szlovákok. A magyar kispapok a Váci és az Egri szemináriumban készülnek a papi hivatásra. Jelenleg 12 teológusunk van, közülük 2 magyar. A magyar papok száma az egyházmegyében jelenleg 13. Ezt az alacsony létszámot akkor értjük igazán, ha tudjuk, hogy az egyházmegye 96 plébániája közül 47-50 plébánia magyar, vagy kell tudni magyarul is. Ezért szinte minden magyar papra átlagosan 5 község jut. Néhányan ennél is több helyen teljesítenek szolgálatot. Az egyházmegye 13 magyar papja közül 4-en már betöltötték a 66. életévüket, de még mindig szolgálnak. A 13 magyar pap közül négyen a premontrei szerzetesrendhez tartoznak (Jászóvári apátság), 1 pedig a ferences Rendhez (a Füleki plébánián). Az utolsó 13 évben 31 pap halt meg az egyházmegyében. A papok átlagéletkora a Rozsnói egyházmegyében elég alacsony.

Az egyházmegyében az említett szerzetesrendeken kívül még Rozsnóyn működnek a szalézai (SDB). A verbitáknak (SVD) Losonc mellett, Videfalán van kolostoruk, ahol a noviciusokat képezik. A női szerzetesrendek közül az Assisi Szent Ferenc Leányai rend nővérei végzik a házvezetést a püspöki hivatalban. Rajtuk kívül még öt női szerzetesrend tevékenykedik az egyházmegyében.

Az egyházmegyében tevékenyen működnek a II. vatikáni zsinat tanítása által létrehozott és ajánlott tanácsok, amelyek segítik a főpásztort az egyházmegye vezetésében. 1999-ben újja alakult az egy-

A SZENTATYA ELFOGADTA MIKLÓSHÁZY ATTILA PÜSPÖK LEMONDÁSÁT

XVI. Benedek pápa április 5-én elfogadta a 75. életévét betöltő Miklós Házy Attila püspök lemondását - közölte a MKPK sajtóirodája. A Kanadában élő jezsuita főpásztor 1989-től volt az emigrációs élő magyar katolikusok püspöke. A Szentlélek a külföldi magyarok lelkipásztori szolgálatáról való törődést a MKPK-ra bízta.

Miklós Házy Attila 1931. április 5-én született Diógyórtól. Középkolai tanulmányait a miskolci, katolikus Fráter György Gimnáziumban és a kalocsai Szent István Gimnáziumban végezte. 1949-ben belépett a Jézusita Rend noviciátusába, a Manrézába, Budapestben. 1950-től 1952-ig filozófiát és teológiát tanult a budapesti Központi Szeminárium növendekéül a Hittudományi Akadémián. 1952-től 1956-ig a budapesti Szent István Kórházban volt mütős, de közben két évig katonai szolgálatot is teljesített.

1956-ban elhagyta Magyarországot és München-Pullachban, a Berchmans Kollégiumban fejezte be filozófiai tanulmányait. 1957-től 1959-ig Bécs mellett a kalksburgi jezsuita kollégiumban volt a diákok prefekta. Előjárói 1959-ben a kanadai Torontóba küldték, s az ottani Regis Kollégiumban végzett teológiai tanulmányokat, megszerezve a magiszteri és az STL fokozatokat. 1961. június 18-án *MacGuigan* bíboros-érsek szentelte pappá Torontóban.

1963-tól 1964-ig a montreali Loyola Szent Ignác Kollégiumban tanított teológiát, majd 1964-65-ben St. Jerome-ban (Québec tartomány) elvégezte a jezsuitáknál szokásos harmadik próbaévet.

Ezután előjárói további tanulmányok végzésére küldték Rómába, ahol 1965-től 1967-ig tanult, és a kelet-szír Eucharisztikus Pneumatológiáról (Szentlélektan) szóló értekezésével doktori fokozatot szerzett. Ünneppélyes jezsuita fogadalmait a római *II Gesú* templom Szent Ignác oltáránál tette le 1966. augusztus 15-én.

1967-től 1974-ig teológiát tanított a torontói jezsuita Regis Kollégiumban, majd 1974-től 1984-ig a torontói Szent Mihály Egyetem teológiai fakultásán. 1984-ben Carter bíboros kinevezte a Torontói főegyházmegye Szent Ágoston Szemináriumba a szisztematikus teológia és liturgia tanárává, valamint a teológiai fakultás dékánjává. Irányi László püspök halála után két

évre, 1989. augusztus 12-én érte a hír, hogy II. János Pál pápa kinevezte Castelmínore-i címzetes püspökké és a külföldön élő római katolikus magyarok püspökévé. Püspökké szentelése Torontóban volt 1989. november 4-én. Püspöki jelmondata: *Cor unum et anima una* - Egy szívvel-lélekkel!

Mint tanár, és mint a Torontói főegyházmegyei és az országos Kanadai Liturgikus Tanács tagja, tevékenyen részt vett a II. Vatikáni Zsinat utáni liturgikus megújulás végrehajtásában. Magyarul megjelent könyve: *Benedicamus Domino* - Áldjuk az Urat (Kismarton, Prugg Verlag, 1984), a liturgikus megújulás alapjairól tárgyal. Tagja volt az anglikán-katolikus teológiai párbeszédnek. Számos lelkigyakorlatot adott papoknak és szerzeteseknek Kanadában és Európában, közvetlenül püspökké történt kinevezése előtt éppen Münchenben.

Főpásztori kinevezését követően egy évre Miklós Házy püspök Torontó közeli székhelyéről papjaihoz írt körlevelében vallomást tett lelkipásztori munkájáról, feladatairól, elkötelezéséről, nehézségeiről:

„Feladatom elsősorban lelkipásztori segítség, amelyet látogatásokkal igyekszem elérni. Mivel nincsen joghatóságom a papok és hívek felett, minden munkámat a helyi püspökök beleegyezésével kell végeznem, akik viszont nagy jóindulattal viseltetnek a magyarok iránt. Ennek a feladatnak anyagi alapját, rendszeres jövedelem hiányában, az egyházközségek és hívek önkéntes adakozása teremti elő, ami fedezi tudja az utazási költségeket, míg a megélhetésem és egyéb kiadások fedezése végett tovább folytatom az egyetemi tanítást. Ez ugyan lekötöttséget jelent, de mégis lehetővé teszi, hogy hétvégeken Észak-Amerikában, a nyár folyamán pedig a többi földrészen tudjam végezni a látogatásokat. Az egész világra kiterjedő levelezés,

kapcsolatok tartása, stb., lehetetlenné teszi, hogy akár politikai, akár kulturális vagy társadalmi téren komolyabb tevékenységet tudjak kifejtetni, mert maga a lelkipásztori feladat foglalja le az időmet.” Mivel nem tudott mindenütt jelen lenni egyszerre, szükségessé vált, hogy egy amerikai és egy nyugat-európai delegátust nevezzen ki, aki a föllekérzésekkel karöltve koordinálja az európai magyar emigráns lelkipásztorokadást.

1992-ben kiadta „A külföldön élő katolikus magyar (és magyarul beszélő) papok név- és címtárát”, azzal a céllal, „hogy a szétszórtságban élő papok legalább tudjanak egymásról és tudatosítsák magukban az összetartást, a „presbyterium” gondolatát, hiszen apostoli szolgálatunk a szentség erejénél fogva szoros kapcsolatokat épít meg, legutóbb 2004-ben. Tanulmányai, cikkei és írásai jelentek meg különböző angol és magyar nyelvű lapokban és gyűjteményekben, nem utolsósorban az ÉLETÜNK-ben. Több kötetre tervezett angol nyelvű Liturgia-története nyomdakészen várja a kiadót.

Miklós Házy Attila, a magyarok világszerte püspöke évente lelkipásztori utazásokat tett az amerikai, ausztráliai és európai kontinenszen, látogatta a szórányban élő magyar közösségeket, elnökölt a nyugat-európai lelkesek Európai Magyar Papi Konferenciáján és Budapestben részt vett a Magyar Katolikus Püspöki Kar nyári tanácskozásain. 1993. január 28-án és 2001-ben a MKPK-ral, mint ennek is tagja, „ad limina” látogatást tett II. János Pál pápánál a Vatikánban.

Miklós Házy Attila püspök tíznyolc lelkipásztori körlevelet intézett nyugati világban szétszór papjaihoz és híveihez. Amíg egészsége engedte, fáradhatatlanul látogatta és bátorította nyugati világban szétszór híveit és papjait, erősítette őket hitükben és magyarságukban. A nyugati emigrációban élő magyar papok és hívek hálás szívvel gondolnak Miklós Házy Attila püspök szolgálatára és a sorok írójával hálás köszönetet mondanak mindazért, amit 17 éves püspöki megbízatása során a nyugati világban élő migráns magyarokért tett. További életére a jó Isten bőséges áldását kéri.

Cserháti Ferenc

HÍREK - ESEMÉNYEK

XVI. Benedek pápa első konzisztórium

XVI. Benedek pápa március 24-én tartotta pápasága első nyilvános, rendes konzisztóriumát, amely során 15 új bíborost kreált. A szertartás délelőtt 1/2 11-kor kezdődött a VI. Pál teremben.

A 15 új bíboros közül 12-en 80 éven aluli, tehát még választóképes bíborosok; hárman a Szentszék központi kormányzatát képviselik: William Joseph Levada, a Hittani Kongregáció prefekta; Franc Rodé, a Szerzetesi Kongregáció prefekta; Agostino Vallini, az Apostoli Szigetűre Legfelsőbb Bíróságának prefekta. 9 új bíboros a világ magyarságának tagjai. A Szentatyja további három másik egyházi személyt is bíborossá kreált, akik már elmúltak 80 évesek és így pápaválasztó joggal nem rendelkeznek.

II. János Pál pápasága idején 9 alkalommal hívott össze konzisztóriumot, amelyek során összesen 231 bíborost nevezett ki. Közülük 168-an élnek, 109 pedig 80 év alatti választóképes bíboros. A két magyar bíborost is Wojtyła pápa kreálta: Paskai Lászlót 1988. június 28-án, Erdő Pétert pedig 2003. október 21-én, pápasága utolsó konzisztóriumán nevezte ki bíborossá. VR/MK

***

Orbán Viktor talákozott a Szentatyával

A harminceves Európai Néppárt tisztújító kongresszust tartott Rómában. Március 30-án XVI. Benedek pápa fogadta a kongresszus delegációját, közöttük Orbán Viktort, az Európai Néppárt alelnökét.

Orbán Viktor így nyilatkozott a Szentatyával való találkozást követően: Április 2-án, vasárnap lesz egy éve, hogy eltávozott közülünk II. János Pál. Ő a Jóság igaz szolgája volt, többször is megadott nekem, hogy találkozzak vele. Embersége, világos, útmutatást adó gondolatai, barátsága, amivel felém fordult, mély nyomot hagyott bennem. Most találkoz-

hattam először Benedek pápával. Ez a beszélgetés is örök emlék marad. A pápa érti a világot és Európát úgy, jól ismeri a magyarokat is. Azt mondta nem beszélgetésünk során, hogy Európa jövője azon áll vagy bukik, hogy mennyire tudják a nemzeti kormányok politikájuk középpontjába helyezni a családok támogatását. Nekünk, magyar embereknek azt üzenté: a magyarok ápolják egyetemes nemzeti hagyományait, mert van mire büszkének lenniük az elmúlt ezer évből. MK

***

Ideiglenes koordinátor

A MKPK Sajtóirodája április 10-én közölte: Cserhádi Ferenc látja el az emigrációban élő magyarok lelkipásztori szolgálatának koordinálását. Mint már korábban jeleztük, XVI. Benedek pápa 2006. április 5-én elfogadta Miklósházy Attila püspök lemondását az emigráns magyarok püspöki szolgálatáról. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia felkérte a püspök úr eddigi nyugat-európai delegátusát, Cserhádi Ferenc németországi főlelkész, hogy ideiglenes jelleggel lássa el az emigrációban élő magyarok lelkipásztori szolgálatának koordinálását. Cserhádi Ferenc tanulmányait Gyulafehérvárott, Frankfurtban és Innsbruckban végezte, Márton Áron szentelte pappá 1971-ben. Káplánként szolgált Kaplonyban és Máramaroszigeten, 1979-ben került ki Németországba, 1982 óta él Münchenben - közli a MKPK Sajtóirodája.

***

Megegyezést sürget

Az egyházak és karitatív szervezetek felszólították az Európai Unió brüsszeli bizottságát, hogy a szociális és egészségügyi szolgáltatásokat vonják ki a szolgáltatások liberalizálására vonatkozó intézkedés alól. Az Európai Parlament már főtöbbségi döntéssel a kérésért, és úgy tűnik, a törvényhozók készek kivételt tenni ebben a kérdésben. A szolgáltatások liberalizálását az áruforgalom szabadláttétel-

hez hasonlóan rendelték el, azonban kiváltéppel Németország tiltakozott ellene, mert a keleti szomszédországokból érkező kézművesek jóval olcsóbban kínálják szolgáltatásaikat, mint a német iparosok.

*

Emelik a házassági korhatárt

Párizsban a szenátus is jóváhagyta azt a törvényjavaslatot, amely 15-ről 18 évre emeli a házasságra lépés korát nők esetében. Az intézkedéssel a jórészt mohamedán körökben elterjedt kényszerházasságokat akarják megakadályozni. Franciaországban közel 3 millióra becsülik az iszlám vallásúak létszámát. Az új törvényről a női egyenjogúság erősödését is remélik. A kormánypartok és az ellenzék egyaránt szorgalmazta a házassági korhatár emelését.

*

A gyermekevelés érdekében

Németországban a szülők havonta átlagosan 100 eurót költenek gyermekeik művelődésére. Az összeg oroszulánrészt tankönyvekre, ismeretterjesztő kiadványokra valamint iskolai különórákra és számítógép-tanfolyamokra adják ki. M.Gy.

230 ÉVES...

Folytatás a 6. oldalról

házmegyei bíróság, mivel ennek tagjai befejezték egyházi tanulmányaikat. A másodfokú ügyek elbírálásában a Kassai érseki bíróság illetékes, mivel a Rozsnyói egyházmegye a Kassai érsekséghez tartozik. A főpásztor évente egy-két papot küld Rómába, tanulmányaik folytatására. Visszatérésük után valamelyik szemináriumban vagy főiskolán, vagy valamelyik egyetem teológiai karán tanítanak, mivel az egyházmegyének nincs papnevelő intézete.

A magyar falvak az egyházmegyében egyre nagyobb hátránya kerülnek. Ennek oka a gazdasági élet teljes leromlása, a szegénység egyre nagyobb terjedése és a falvak lakóinak alacsony - kihalt létszáma. A nehézségeket fokozza a vallási, a felekezeti és a nemzetiségi megosztás is. A magyar falvak legfőbb gondja, hogy ezekben szlovák anyanyelvű papok teljesítenek lelkipásztori szolgálatot. Közülük többen nem tudják a nép nyelvét, vagy némelyik nem is akarja azt megtanulni. Így a hitoktatás és az igehirdetés is teljesen el van hanyagolva, vagy szlovák nyelven történik. Ezért az egyházmegye valóban missziós területnek számít.

Dr. Vadkerti István, Guszóna

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

Párizs

Az örök hazába költöztek: ZEIZLER Györgyi, Boulogne Billancourt, 2005. február 3.; TOPOZY-GÖRGEY Szilvia, Párizs, 2005. május; DINNYÉS Ferenc, Vallencourt, 2005. június 5.; SZAKVÁRY Vilma, Vernouillet, 2005. június 5.; Dr. SZÁNTAY Lajos, Hopital de Suresnes, 2005. június 18.; JEANNE Simone, Saint Gratien, 2005. augusztus 4.; DUGOUJON Jean-Pierre, Párizs, 2005. augusztus 9.; RAKSÁNYI-né JAUSZ Éva, Saint-Brieux, 2005. augusztus 20.; CAS Lazare, Bondy, 2005. szeptember; IPOLI Mária, Limetz Bonnières sur Seine, 2005. október 11.; VARGA Tünde Evelyne, Párizs, 2005. október 27.; de MONTALAMBERT Charles, 2005.; SPACSEK Ernő, Domfront, 2005. november 23.; SZŐNYI István, L'Aiguillon sur Mer, 2005. december 8.; CSEH Emerik, 2006. január 8.; LIPTÁK Margaret, Massy, 2006. január 11.; TANOS József, Goussainville, 2006. január; KUN Józsefné, Böbe, Budapest XVIII., 2006. márc. 8.; KERÉKES József, 2006. márc. 10.; Prof. CANIVET Pierre, Párizs, március 03. Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik.

SZÁJRÓL SZÁJRA

A 400 éves Rembrandtról

A kis holland egyetemes városban Leydenben született 1669-ben Rembrandt Harmenszoon van Rijn, a németalföldi festészet kiemelkedő titánja. Bár szülővárosát megszerette - ódon házival, épületeivel, vidám teológusával, orvosnövendékeivel vissza-visszatérően háttérül szolgált későbbi festményeivel, huszonhét éves korában mégis elhagyta a várost és Amsterdamba költözött. Mitűn nem volt nyugtalan, vándorló természet, itt is maradt egészen haláláig, 1669-ig. A jómódú molnári gyermeke pályája első szakaszában igen keresett mester volt és így jólétben élhetett Saskiával, szeretett feleségével. Ez azonban Saskia 1642-ben bekövetkezett halálával egy csapásra megváltozott, sorsa egyre rosszabbra fordult. Pénzével rosszul gazdálkodott, sokat költött szeszélyére, a műgyűjtésre, és élete utolsó éveiben a festők legszörnyűbb rémével, a vakulásal kellett megküzdenie.

Rembrandt festészetében hiába keressük a színek orgájiát, többnyire egy barna tónusból indul ki, és az egyes színeket alárendeli ennek az aranybarna ösztónusnak. A jelenségek ábrázolásánál inkább a fény és árnyék az eszköz,

ezeknek az ellentéte az ő alkalmazásában, mégis elmossa a formák élenségét. Képein gyakori a híres rembrandti félhomály.

Leghíresebb képe az 1642-ben festett „Az éjjeli őrzár”. Ennek méltatása során kiemelték a kompozíciót, a fényhatásokat és az egész festmény megkapó, szinte megdöbbentő realizmusát és ennek hátterét igyekeztek vizsgálni. Pedig keletkezésének története - egyes források szerint - prózai okokra vezethető vissza. Rembrandt az időben már jó nevű festő volt, de hírneve, gazdagsága nem akadályozta meg abban, hogy egyszerű katonának, zsoldosok társaságát kerresse. Egy ilyen alkalommal barátságot kötött egy fiatal hadnaggyal, és esti borozgatás közben - ki tudja milyen ötlettel vezérelve - nagyot csapott a hadnagy vállára és kijelentette, hogy megfesti képét. Elmondta, hogy a festmény sokkal egyszerűbb lesz, mintha egyszerű portrét festene róla. Így került a fiatal hadnagy a németalföldi festészet legpompásabb műalkotására és lett „Az éjjeli őrzár” egyik alakja.

Rembrandt élete végén egyre nagyobb szeretettel fordult a vallás felé. Témáit ebben az időben kizárólag ebből a körből vette. Még halála előestéjén is egy megdöbbentően mély, belső átéléssel meglátott Krisztus arcot festett.

Közreadta:

Ramsay Győző

† Rónai A. Zoltán író és műfordító

81 éves korában, nagy lelkierevel vi-selt betegség után, 2006. február 10-én madridi otthonában elhunyt Rónai A. Zoltán író és műfordító, lapunk „Madridi levelek” rovatának írója. Ocana város (Spanyolország) temetőjében helyezték örök nyugalomra, ahol a helybeli és a világban élő magyarság nevében bensőséges gyászbeszéddel búcsúzott tőle Magyarország madridi nagykövete.

Rónai Zoltán Budapesten született 1924-ben. 20 éves korában elhagyta hazáját, egyetemi tanulmányait Salzburgban folytatta, majd 1950-ben ösztöndíjasként érkezett Madridba. Bölcsészettől és pszichológiából szerzett diplomát a Madridi Computense Egyetemen.

Fordítóként dolgozott a spanyol Közoktatási Minisztériumban és az Állami Televízióánál. A Spanyol Állami Rádió magyar adásának szerkesztője és bemondója volt és harminc éven át - Ónodi Zoltán néven - a Szabad Európa Rádió tudósítója.

1949 óta írt a magyar emigráns irodalom európai, észak-amerikai és latin-amerikai kiadványaiba; 1989-ben a magyarországi irodalmi folyóiratokkal is megkezdte az együttműködést. Spanyol nyelven írt cikkeire többnyire közép-európai témákkal foglalkozott. Munkáiban különös hangsúlyt kaptak a spanyol-magyar kapcsolatok, mint például a „Szent Jakab és a magyarok” című, magyarul, nemetül és spanyolul is megjelent írásában, amely a Compostelába vándorló magyar zarándokokról és az apostol magyarországi kultuszáról szól.

Mint a magyar vonatkozású irodalom és történelem értő kutatója számos spanyol antológiával működött együtt, egy sor irodalmi és színházi művet ültetve át spanyol nyelvre, valamennyi a műfordítás igazi gyöngyszeme.

1962-ben feleségül vette María Isabel Medina filozófia tanárt, akivel két gyermeket nevelt fel, Isabelt és Zoltánt. Újhazájában felesége családja és spanyol környezete nagy elismeréssel és szeretettel fogadta be.

Sokoldalú értékes munkája elismeréseként 1998-ban a (Magyar) Köztársasági Érdemrend polgári tagozatának kiskeresztjével tüntették ki.

További részleteket ismerhet meg az érdeklődő Rónai A. Zoltán munkásságáról a magyar emigrációról szóló szakirodalom különféle kiadványaiban.

Az ÉLETÜNK olvasói jól ismerik Rónai A. Zoltán írásait. Hosszú évek óta hónapról-hónapra vártuk a „Madridi levelet”, amely kulturális és művészi, irodalmi mondanivalójával tudott mindig újat, érdekeset, aktualitást nyújtani az olvasónak. Mindezt egyéni, bátor, szép magyar stílusban adta elő. Köszönjük. Halála az egész határon túli magyarság nagy vesztesége. Nyugodjon békében.

A szerkesztőség

MAGYAR VAGYOK

*Magyar vagyok, magyar,
magyarnak születtem,
Magyar nótát dalolt a dajka felettem.
Magyarul tanított imádkozni anyám
És szeretni téged, gyönyörű
szép hazám!*

*Lerajzolta képed szívem közepébe,
Beírta nevedet a lelkem mélyébe;
Áldja meg az Isten a keze vonását!
Áldja meg, áldja meg,
magyarok hazáját!*

Pósa Lajos (1850-1914)

MAGYARNYELVŰ SZENTMISÉK NYUGAT-EURÓPÁBAN

Itt közöljük a magyar lelkészek telefonszámát és címét, ahol érdeklődni lehet magyarnyelvű szentmisék helye és ideje után. Megtalálható még a MKPK honlapján is:
<http://www.katolikus.hu/nov.html>

ANGLIA:

London: Msgr. Tüttö György és Virágh József főlelkész, Dunstan's House, 141, Gümnersbury Avenue, GB-London W3 8LE, **Telefon/fax:** 0044-20/8992 2054. E-mail: hungarian.chaplaincy@btinternet.com Misézó helyek: London, South Croydon, Reading, Bristol, Luton.

ÉSZAK-ANGLIA:

Misézó helyek: Rochdale, Wolverhampton, Bradford, Nottingham. **Érdeklődni:** Ft. Fülöp Menyherth plébános, St. John The Baptist Presbytery, Dowling Street, Rochdale, OL11 1EX, **Tel./Fax:** 0044-(0)1706/64 59 37.

AUSZTRIA:

Bécs: Ft. Simon Ferenc, Ungarisches Röm. Kath. Seelsorgeamt, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, **Telefon/fax:** 0043/1/526 49 72. Misézó helyek: Bécs, vasárnaponként 11.00-kor, Deutschordenskirche, Singerstr. 7.

Pázmáneum, Msgr. Dr. Csordás Eörs, rektor, szentmise: minden szombat este 18.30, A-1090 Wien, Boltzmannstrasse 14, **Telefon:** 0043-1-317 3656

Burgenland/Alsóőrütt: Pfarramt Unterwart, **Telefon:** 0043/33/527 108

Grác: szentmise vasárnaponként 10.00-kor a Weltsche-Kirche-ben, Griesplatz 30. sz., Ft. Fodor János lelkész, Ugrí Mihály gondnok, **Tel:** 0043/316/68 35 08;

Innsbruck: minden hónap 2. vasárnapján, Richard Wagner Str. 3., Dr. Magda Szilveszter diakónus, **Tel:** 0512/204 103

Linz: Misézóhelyek: Linz, Wels. **Érdekl.**: Ft. Szabó Ernő, Ungarische Seelsorgezentrum d. Diözese Linz, Petrinumstr. 12, Haus 7, A-4040 Linz, **Tel:** 0043-732/736581-4492 (iroda), -4493 (lakás), -4494 (Fax).

Salzburg: Szentmise havonta egyszer, vasárnap 12 órakor az Orsolyita-zárdában, Aigner Str. 135, változó dátummal. **Érdeklődni:** Schwarz Mária, **Telefon:** 0043/662/820 139

BELGIUM

Brüsszel: Mission Catholique Hongroise, Rue de l'Arbre Néit 123, B-1050 Bruxelles/XL/. **Érdeklődni:** Ft. Galambossy Endre, **Tel./Fax:** 0032/2/64 85 336.

Liege/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlelkész, Amunión Hongrois, Rue des Anglais 33., B-4000 Liège, **Telefon:** 0032/4/22 33 910; **Fax:** 0032/4/22 16 09.

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Msgr. Molnár Ottó főlelkész, szentmise minden vasárnap 11-kor, augusztus kivéve. Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, F-75010 PARIS, **Telefon/fax:** 0033/1/42 08 61 70;

Dél-Franciaország: Ft. Fülöp Gergely, Mission Catholique Hongroise, 74 rue du Grand-Roule, F-69110 Ste Foy-les-Lyon, **Telefon:** 0033/4/78 501636

NÉMETORSZÁGBAN

AUGSBURG-i Egyházmegye: Misézó helyek: Augsburg, Neuburg a. D., Kempten. **Érdeklődni:** Ft. Túrós Dezső plébános, Ungarische Kath. Mission, Zirbelstr. 23, D-86154 Augsburg, **Telefon:** 0821/41 90 25 30.

BAMBERG-EICHSTÄTT-REGENSBURG-i Egyházmegye: müncheni székhellyel: Misézó helyek: Bamberg, Coburg, Ingolstadt, Landshut, Nürnberg, Regensburg. **Érdeklődni:** Ft. Bereczki Béla, Ungarische Katholische Mission, Tuchergartenstr. 2/A, D-90571 Schwaig, **Tel.:** (0911) 507 57 96

ESSEN-i Egyházmegye: Misézó helyek: Duisburg, Essen. **Érdeklődni:** Ung. Kath. Mission, Fraziskaner Str. 69a, D-45139 Essen, **Telefon:** (0201)28 47 40 vagy Kölnben: (0221) 23 80 60.

FREIBURG-TRIÉR-SPEYER-i Egyházmegyék Karlsruhe-i székhellyel: Misézó helyek: Mannheim, Offenburg, Kaiserslautern, Saarbrücken, Freiburg, Karlsruhe, Pforzheim, Konstanz, Singen. **Érd.**: Ft. Dr. Szabó József, Ungarische Katholische Mission, Elbinger Str. 2/A, D-76139 Karlsruhe, **Tel./Fax:** (0721) 68 72 15

BERLIN-i és HAMBURG-i Főegyházmegye, **Hildesheim-i és Osnabrück-i** Egyházmegye: Misézó helyek: Berlin, Hamburg, Hannover, Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen. **Érd.** Hamburgban: Ft. Rasztováz Pál, Ungarische Katholische Mission, Holzdam 20, D-20099 Hamburg, **Tel.:** (040) 25 077 83.

KÖLN-i Főegyházmegye és **AACHEN-i** Misézó helyek: Köln, Bonn, Düsseldorf, Wuppertal, Bergisch-Gladbach, Aachen. **Érdeklődni:** Ft. Lukács József, Ung. Kath. Mission, Theboldgasse 96, D-50676 Köln. E-mail: ungarnzentrum@netcologne.de **Telefon:** (0221)238060. **Fax:** (0221)232120; <http://www.Ungarnzentrum.de>

LIMBURG-FULDA-MAINZ-i Egyházmegye frankfurti székhellyel: Misézó helyek: Frankfurt-Rödelheim, Mainz, Wiesbaden, Darmstadt, Giessen. **Érdeklődni:** Ft. Takács Pál, Katholische Ungarische Gemeinde, Ludwig-Landmann-Str. 365, D-60487 Frankfurt. **Telefon:** (069) 24 79 50 21. www.magyar-katolikusok-frankfurt.de

HIRDETESEK

Hévízen (termáltó) gyógyfürdő helyen apartmanok egész évben kiadóak, 10 €/fő. T/F: +36-83 34 10 63.

Stuttgart vagy környékén, intelligens, korrekt hölgy munkát keres. **Tel.:** 0177 68 83 167.

Tata mellett, 2.800 m² bekerített területen, 4 szoba, összkomfortos, felújított családi ház, 102 m² lakóterület, beköltözhető eladó. Központi fűtés, pince, garázs, melléképület. M1 autópályára közel. **Ár:** 60.000 Euró. **Tel.:** 0033-1/34 69 60 08.

Költöztetés és áruszállítás Magyarországra is, egy nemzetközi költöztető vállalatot keresztül, elfogadható áron. **Tel.:** 0049-(0)7034/270 342.

Eladó modernül berendezett családi ház két különálló komfort apartmannal. Visszatérő német és magyar vendégekkel, jó mellékjavédelem biztosítva. Termál- és élményfürdő Kehidán, a Zala partján (Hévíztől 6 km). **Tel.:** 0049-(0)69/31 58 49 v. 0036-83/334 075.

MÉHECSKE CSÁRDÁ - BIENENHEIM Új magyar és bajor ízekkel várja kedves vendégeit, az aubingi Lohe és Lochhausen határában (Bienenheimstr. 11, 81249 München, **Tel.:** 089/864 14 54). Nyitvatartás: 11-23:00, hétfőnként zárva.

Balatonon, Badacsonyládbihegyen, max. 6 fő, r. összkomf. nyaraló kiadó, 900 m² kert, nagy terasz, 500 m strand. 280 €/hét. **Tel.:** 0036-26/356212.

Németországban élő 41 éves, kedves, őszinte hölgy megismerkedne komoly szándékkal, 35-47 éves férfivel. **Tel.:** 0049-(0)208/444 28 76.

Németországi magas, sportos, őszinte, hűséges, káros szenvedélyektől mentes férfi, komoly szándékkal megismerkedne hasonló, 35-40 éves gyermektelen hölgyvel. **Tel.:** 0049-(0)751/46 914.

Referenciával rendelkező, teológiai, betegápolást, szociális tanfolyamot végző, 10 év gyakorlattal (Burgenland) rendelkező 50 éves hölgy, betegápolást, segítséget nyújt karitatív rászorult személynek. **Tel.:** 0036-20/58 18 283.

Hévízen, gyalog cca. 10 percre a tótól, 40 m² szfti. felújított lakás eladó. **Tel.:** 0049-(0)89/7914844.

MÜNCHEN-FREISING-i főegyházmegye: Misézó helyek: München, Rosenheim, Erding. **Érdeklődni:** Ft. Merka János, Magyar Katolikus Misszió - Ungarischsprachige Katholische Mission, Oberföhringer Str. 40, D-81925 München. **Tel.:** (089) 982637, 982638, **FAX:** (089) 985419. **E-mail:** info@ungarische-mission.de; www.ungarische-mission.de

MÜNSTER-PADERBORN-OSNABRÜCK-i Egyházmegyék: Misézó helyek: Hagen, Menden, Osnabrück, Bielefeld, Marl, Münster, Dortmund, Neukirchen-Vluyn. **Érdeklődni:** Ft. Bagossy István, Ung. Kath. Mission, Middelfeld 24, D-48157 Münster-Handorf. **Telefon:** (0251) 32 65 01

PASSAU-i Egyházmegye: Misézóhely: Passau. **Érd.**: Ft. Szabó Árpád, Götzendorferstr. 5, D-94121 Salzweg, **Telefon:** (08505) 12 29.

ROTTENBURG-STUTTGART-i Egyházmegye: Misézó helyek: Stuttgart, Heilbronn-Horkheim, Balingen-Frommern, Ludwigsburg, Böblingen, Reutlingen, Schwäbisch Gmünd, Eisingen, Weingarten, Heidenheim, Friedrichshafen, Munderkingen, Ulm, Biberach.

Érdeklődni: P. Gyurás István SJ, Ungarische Katholische Mission, Pfizerstr. 5, D - 70184 Stuttgart. **Telefon:** 0711/2369190 **E-mail:** misio@ukgm-stgt.de v. istvan.gyuras@ukgm-stgt.de www.ukgm-stgt.de

WÜRZBURG-i Egyházmegye: Misézó hely: Würzburg. **Érdeklődni:** Ft. Dr. Koncsik Endre, Kardinal-Döpfner-Platz 7, D-97070 Würzburg. **Telefon:** (0931) 38 62 43

NORVÉGIÁ: P. Teres Ágoston SJ, Munkerudveien, 52, N-1165 Oslo. Szentmise minden hónap első vasárnapján 14-kor a Szent József kápolnában (Akersveien 4). **Telefon/fax:** 0047/22744 124

OLASZORSZÁG

Róma: Msgr. Dr. Németh László főlelkész, Pontificio Istituto Ecclesiastico Ungherese, Via Giulia 1, I-00186 Róma. **Telefon:** 0039/06/684-26 20. Misézó helyek: Róma - minden hó utolsó vasárnapján 11-kor; S. Maria dell' Orazione (Via Giulia, kivéve júl., aug., dec.) és a Szent Péter bazilika Magyarok Nagyszónya kápolnájában minden kedden 7.45-kor; **Milánó** - minden hó első vasárnapján 16.00-kor; Szalézi oratorium (Via Tonale 19, kivéve jan., júl., aug., szept.). Magyar misék helye: Firenze, Bologna, Padova, Torino, Palermo, Assisi, Catania.

SVÁJC

Zürich: Ft. Vizauer Ferenc, Röm. Katholische Ungarnmission, Winterthurer Str. 135, CH-8057 Zürich. **Tel.:** 0041/1/36 23 303. **Misézó helyek:** Winterthur, St. Gallen, Wetzikon-Uster, Schaffhausen, Frauenfeld.

Bern: Röm. Kath. Ungarnmission, Pf. 7717, CH-3000 Bern.

Genf: Szentmise minden hó 1. és 3. vasárnapján. **Telefon:** 00 41/22/7910458;

Lausanne: Szentmise minden hó 2. és 4. vasárnapján. **Telefon:** 00 41/21/6478 678;

Fribourg: Szentmise minden hó utolsó vasárnapján 10.30-kor; az Orsolyiták templomában, (rue de Lausanne). **Lelkész:** Ft. Popa Péter, **Telefon:** 0041/26/534 06 72

Hotel Mohácsi Panzió, Budapest. Buda centrumában, a Margit körüttől egy buszmegállóra, kitűnő közlekedéssel, zöldövezeti kertes panzió, teremgarázzsal, szolid árakkal várja kedves vendégeit. 1022 Budapest, II. ker., Bimbó út 25/A. **Tel.:** 0036-1/32 67 741, /32 67 647, /32 69 061. **Fax:** 0036-1/32 67 784, E-mail: panzio@freestart.hu

Nemdohányzó 58/178, meleg szívű, sokáig külföldön élő férfi, komoly szándékkal megismerkedne olyan hölgyvel, aki egy új élet kezdetére haza vágyó magyarban. Jellege: „Mielőbbi találkozás.”

Telkes Buda-i ház eladó. **Tel.:** 0049-(0)234/64 284.

Budapest határában - két busz és közvetlen vasúti kapcsolattal - Pécel központjának, csendes utcában, kétszintes családi ház, dupla garázzsal eladó. **Tel.:** 0049/172 83 56 879 vagy, 0036-30/53 94 128.

Magyarul beszélő család háztartását, idős ember ápolását, hat év tapasztalatával vállalom. **Tel.:** 0049-(0)82/61 47 55.

Sárvár termálfürdőtől 13 km-re, vörösfenyő mestergerendás, 65 m²-es családi ház, 932 m²-es bekerített telekkel, gémes kúttal, EUR 27.000-ért eladó. **Érdeklődés:** 0036-1/221 95 41.

Magyarországi plébános ajánlja a balatoni nyaralóját pinhésre: **Érd:** mod@somlonet.hu 0036-88/224 091.

Svájban vendégül látnék, kevés háziumkáért, nyugdíjas, egyedülálló hölgyet, hosszabb időre is. **Tel.:** 0041-21/963 66 76.

Regensburg környékén élő (54/80/172) férfi, független (42-48) hölgyet keres, házasság céljából. **Hobby:** kerékpár. **Tel.:** 0049-(0)947/49 51 530.

Köszönjük, ha megújítja az ÉLETÜNK előfizetését!

Kéziratokat kérünk lehetőleg e-mailen küldeni: eletuenk@gmx.de

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi terjesztőnkkel (missziókkal) rendezni! Csak a kiadói hivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az „ÉLETÜNK” müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidítsen a beküldött kéziratokon.

A szerkesztőség

Kéziratokat, fényképeket nem őrzünk meg, nem küldünk vissza.

A szerkesztőség

HIRDESZEN AZ ÉLETÜNKBEN

Apró-, házassági-, általános hirdetések
betűnként: 0,10 €
„Jelleg” - postaköltség 5,00
Üzlet-, nyereséges hirdetés betűnként 0,20
Nagybetűs sorok betűnként 0,40
Egyszerű, 1 „pontos” keret 10,00
Kétszörös hirdetés az összeg kétszerese.
Külön kívánásokat esetenként árazunk.

Egymásutáni háromszori hirdetésnél 10 %-os, hatszori hirdetésnél 20 %-os, ill. egészévi hirdetés esetén 30 % kedvezményt adunk!

A hirdetések befizetésének határideje legkésőbb a hó 10-ig!

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után közölünk!

A hirdetések szövegért, stílusáért a szerkesztőség nem felel!

FOHÁSZ A DÉLI VÉGEKEN

Egyedül

Én egy szürke falusi pap vagyok, Ha nem beszélek, akkor hallgatók. Bőrnőmet cseréik apró miértek. Tükörbe nézek. Vajon mit érek?

(Bogdán József)

Vajon mit ér a pap, ha költő, ha itt él a Délvidéken, tíz falu plébánosaként az északi végeken? Fogynak, egyre fogynak - hallottam a közelmúltban egy ismert szociológus előadásában, s tapasztalom magam is, járva a Nagybecskerek-i Egyházmegyét. Falvaink elöregednek, övodái, iskolai csoportok szűnnek meg folyamatosan. A fiatalok kevés gyermeket vállalnak, elvándorolnak. Az öregek maradnak, aztán ők is elmennek... Búcsújuk tanúja a lelkipásztor, aki sokkal többet temet, mint keresztel. Az idén, az 50 éves törökkanizsai plébános, Bogdán József atya túl van a kétezeredik temetésén. Születésnapja alkalmából jelent meg legújabb verseskötete az Agapé Könyvkiadó gondozásában:

Fohász a déli végeken

Fohász a déli végeken címmel. Versírással 1988-ban kezdett komolyabban foglalkozni, amikor Egyházaskérre került plébánosnak. A plébániák, s leányegyházak neve önmagukban is költészet: Oroszlámos, Egyházaskér, Feketető, Kanizsamonostor, Kisgyála, Szerbkeresztúr, Rábé, Majdány, Firigyháza, Homokrév, Törökkanizsa, Sastülés... A szerző 1956. január 12-én született Zentán. Nagybecskerekben szentelték papá 1983. június 29-én. Az egyházmegye Családgondozó bizottságának tagja, történelmi ügyvezető, pápai káplán, kanonok, plébános Törökkanizsán. Hat verseskötete jelent meg, a legújabb válogatás eddig megjelent verseiből. A Magyar Írószövetség tagja.

Kovács Szószill

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

MAGYAR KATOLIKUS DELEGATURA
Landwehrstr. 66 · D-80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
Email: eletuenk@gmx.de

Felelős kiadó:
Magyar Katolikus Delegatura
Főszerkesztő: Dr. Cserháti Ferenc
A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Frank Miklós, Ramsay Győző,
Szamosi József (olvasó- és tárdelőszerkesztő) és Vincze András.

Redakción és Herausgeber:

UNGARISCHE KATHOLISCHE DELEGATUR
Landwehrstr. 66 · D-80336 München
Chefredakteur: Dr. Cserháti Ferenc
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
E-mail: eletuenk@gmx.de

Abonnement für ein Jahr: 15,- €
11 Exemplare
nach Übersee mit Luftpost US\$ 50,-

ELŐFIZETÉS:

Az Életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, kik köldik szét, náluk is kell előfizetni! Tengerentútra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

1 példány ára: 1.50 €
Előfizetés ár egy évre 15,- €
Tengerentútra US\$ 50,-

BANKSZÁMLÁNK:

Ungarische Katholische Delegatur
Sonderkonto „ÉLETÜNK”.
Postbank München
Konto-Nr.: 606 50-803 - BLZ 700 100 80
IBAN DE16 7001 0080 0060 6508 03
BIC PBNKDEFF

Erscheint 11 mal im Jahr.

Satz: ÉLETÜNK

Druck: AMPER-WERBE-DRUCK
Verlag Hammerand GmbH
Hasenheide 11,
82256 Fürstentfeldbruck

Beilagenhinweis: Dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei.

A KIADVÁNYHOZ KÖRLEVELET MELLEKLÉLTÜNK.